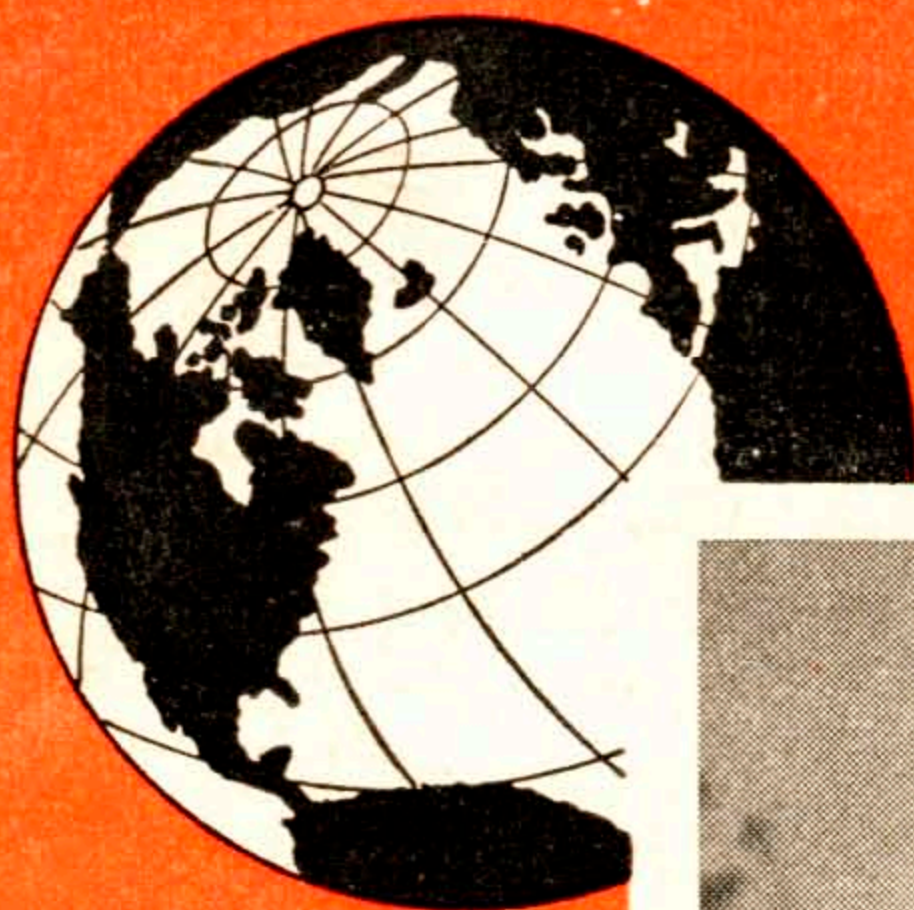

ММ і СВІТ

WE AND THE WORLD

**УКРАЇНСЬКИЙ
МІСЯЧНИЙ
МАГАЗИН**

Ціна:

Німеччина — 0.70 ДМ

Франція — 50 фр.

Бельгія — 10 фр.

Англія — 2 шіл.

Австралія — 2 шіл.

США — 0,25 дол.

Канада — 0,25 дол.

Аргентина — 2 пез.

У всіх інших краї-

нах — рівноварт-

ність 25 ам. центів.

Р. І.

*

ЧЕРВЕНЬ 1950

*

Ч. І.

Наші передплатники за кордоном:

Аргентина:

Denysiuk Nykola, c. Carapaligüe
790, Buenos Aires, Rep. Argentina

Австралія:

Orest Petlar, 11 Heeley St. Pad-
dington, Sydney, N.S.W. Australia

Англія:

B. Skorobohatyj 31 Castleside Road
Newcastle upon Tyne, 5. England

Бельгія:

Zybenko Roman, 9 rue des Bras-
seurs, Louvain, Belgie

Бразилія:

Natalia Dubycka, Curitiba, Rue
Brigadiero Franco 521, Parana
Brasil

Голландія:

Jaroslav Milanytsch, Culemborg,
Ridderstraat 42 b., Nederland

Парагвай:

Wyslotskyj Iwan c/o Greg. Gow-
dak, Carmen del Parana, Paraguay

США й Канада:

Mrs. Wolodymyra Smyk, c/o
Joseph Zayatz, 320 S. Wilbur Ave,
Syracuse N. Y., USA

Франція й Півн. Африка:

Mг. Mazur C., Ing. Chem., 1. Av.
Pasteur, Moissy-Cramayee / Seine
et Marne / France

Зі змісту цього числа:

З дороги (новеля)

Коли ви вперше оглядаєте Париж

Українці на Гавайських островах

Що край, то звичай! (фейлетон)

Лікарство на морську хворобу

Розпучлива плавба (спомин з війни)

**Папа Пій XII (сильветка великої лю-
дини)**

**Під промінням Півд. Хреста (ре-
портаж з Прагаю)**

Життя починається з 50-ти років

«Комік-Страйпс» заливають світ

**З СССР до Америки всього 5 кіло-
метрів**

Телевізія здобуває світ

Модне-жіноче-елегантне

Спорт: Джію-Джітсу й Джідо

Загадки

Крадіж мимоволі

Передплатники журналу «Ми і Світ» в тих країнах, де ще не зорганізо-
ване представництво, можуть пересилати гроші або безпосередньо до Ад-
міністрації в Німеччині (Mittenwald/Karw. Jägerkaserne, Deutschland) або на
руки представників в інших країнах.

Ціна одного числа журналу в усіх країнах виносить 25 ам. центів. Замов-
ляючи журнал, просимо, по можності, вплачувати передплату згори за чоти-
ри числа.

МИ И СВЕТ

український місячний магазин

Друкується накладом Видавничої Спільки «Ми і Світ»

Головний редактор і ліценціят: **Микола Колянківський.**

Технічний редактор і мист. оформлювач: **Володимир Черхавський.**

Черинки й склад: **Іван Мельник.** Друкарня: й кліші: **«Себальдус-Ферляг».**

Адреса Редакції і Адміністрації:

Mittenwald / Karw., Jägerkaserne, Bayern, Deutschland,

«We and the World» — Ukrainian Monthly Magazine.

EUCOM, HQ Civil Affairs Division, United Nations Displaced Persons
Authorisation No. 347.

Publisher: **Mykola Kolankiyskyj**; Printer: **Sebaldus-Verlag, Nürn-
berg**; Circulation — 5000 copies.

МИ І СВІТ

український місячний магазин

Рік 1

Червень 1950

Ч. 1

З ДОРОГИ

Вона сиділа за столиком і щохвилини споглядала на входові двері невеличкої каварні в городці, дещо турбуючись, чи зуміє пізнати його серед тих гостей, що входять і виходять, та серед кельнерів і послугачок, що снуються поміж столиками.

Без думки відганяла настирливі мухи від солодкого тіста витятим з газети оголошенням, що його тримала між пальцями так, наче б це мав бути той знак, по якому він мав її пізнати. Насправді ж вони домовились, що матимуть на грудях темно-голубі осінні айстри. Вона пригадала собі це та поправила квітку, хоч ця була в найкращому порядку. Писала вона йому теж, що прийде з своїм сином, але синка не було коло неї. Він грався оподалік з іншими дітьми, весело галасуючи. Мати водила за ним зором,

що в ньому малювалась ніжність і гордість. Не помітила, коли до її столика підійшов чоловік, що зупинився і мовчки її розглядав. Глянула й жахнувшись, зарум'янилась.

„О, ви мене знайшли“, сказала поспішно і простягнула руку. Він стиснув руку і сів. йому теж було ніяково. Всміхався до рухливих мух, наче б тільки вони цікавили його в цю хвилину. Після відчепив з маринарки айстру та поклав на стіл. „Вона вже свою роль сповнила“, сказав, ніяковіючи, і вони засміялися обоє та почали оповідати собі, як це, одначе, легко по двох трьох листах себе взаємно пізнати. Але за хвилину вони споважніли та стали намагатись говорити з собою, як два купці, що зустрілись, щоб добити важливого торгу. Їм не йшлося про те, щоб

ловіка, що підсвідомо повернув був обличчя до двірця, і повела його в інший бік. „Сюди, — сказала ніжно — це тут наш дімок“.

І він ішов за нею до цього дімка, плечима до залізного двірця, і відчував тепло її руки й той серпанок, що прикривав усе його минуле.

А ось вони прийшли. Жінка відчини́ла маленьку фірточку до городця. Споміж дерев білів дімок. „Сподіваюся, сказала, що ви добре почуватисьмете у цьому домі... і що забудете все горе, що колись було. Я докладу всіх старань до цього!“ Тут вона почервонілась і спустила голову.

Але чоловік не бачив цього. Він глядів просто перед себе на двері цього гостиністю приманливого дімка і вперше широко відкрив свої темні очі. „...забути, що колись було“, повторив поволі, язиком торкаючись кожніського звуку.

Жінка затривожилась. Її власні потішливі слова в його устах звучали так зловіщо. Й лице його, те, ще перед хвилиною їй таке знайоме, відчужилось умить. Вона не розуміла його.

А він далі стояв і глядів

на дім, немов а привид. Для нього був це справді привид минулого. Він побачив те, що вже давно похоронив і боєм випалив із думки. Те гарне, неповторне. Він побачив те, що він утратив. Забути це? Зректися споминів, на їх руїнах будувати нове життя? Ні, ніколи. Це була б зрада, невірність тіням мертвих.

Він іздригнувся. Жінка перелякано вийняла руку з під його рамени й сперлась, немов шукаючи підпори, на фіртку, що, все ще відчинена, запрошувала ввійти.

„Я не можу“, простогнав чоловік і благальний зір звернув до жінки. „Це було б...“ і не доказав. Тільки голову відвернув набік.

Нагло приступив до жінки й поглянув їй зблизька в лице. Здавалось, що обійме її. Але його руки опали й він відступив, мов засоромлений. „Ви на краще заслужили... пробачте мені! Я мушу...“, але тут обернувся і пішов.

Жінка стояла при фіртці, зранена й пограбована. Хлопчик підбіг і притулювся до неї. „Куди він іде?“ — питався здивовано й глядів услід за чоловіком, що великими кроками, немов утіка-

ючи, йшов убік двірця. „Він ся вже ніде!“ — сказала не залишиться в нас? й зачинила фіртку.

„Ні, сину, він не залишить-

А. Б.

Який має бути редактор?

Редактор газети чи журналу мусить визначатися найвсестороннішою освітою, об'єднуючи у своїй особі прикмети найрізномордніших людських звань.

1. Редактор мусить бути купцем, що добре все важить і оцінює.

2. Редактор мусить бути музиком, що має такт і все знаходить відповідний тон.

3. Редактор мусить бути шевцем, що знає в котрому місці тисне чобіт його читача.

4. Редактор мусить бути добрим пливачом, що вміє плисти проти струї думок і переконань.

5. Редактор мусить бути артистом, що добре грає свою, часто нелегку, ролю.

6. Редактор мусить бути добрим ловцем, що вміє сполювати новинку, не зістріливши качки.

7. Редактор мусить бути добрим стрільцем, що завсіди попадає в ціль.

8. Редактор повинен бути кухарем, що все вміє приготувати смачну духову поживу.

9. Редактор повинен бути добрим пішоходом, що заєдно йде з духом часу.

10. Редактор мусить бути сівачем, що сіє насіння чесноти, добра й краси.

Чиє звання вище, всесторонніше й шляхотніше, як звання редактора? Але й заразом чия відповідальність більша?...

Ф. Ф.

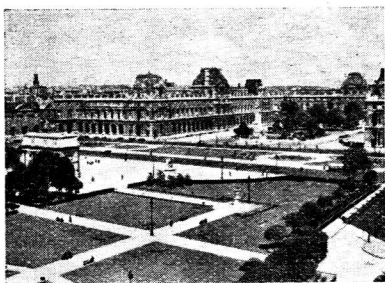
Коли Ви вперше оглядаєте Париж

Якщо ви свою тугу за батьківщиною приглушуєте забуттям, не їдьте за дня до Парижу. Зокрема в літі, коли жінці жнуть пшеницю на безкраїх ланах. Тоді Франція так боляче нагадує Україну! Вже краще вибирайтесь на провесні, або восени. Тоді всамраз досить ночі, щоб проїхати зі Штутгарту до Парижу. А що над ранком вам клеїтуться очі, не жалійте: передмістя Парижу сірі й закурені, як у кожному великому місті. Та й сам Париж, мов розпещена красуня — встає пізно й чепуриться під саме полудне. Тож найкраще заличте таксівку та скажіть себе везти до готелю. Гроші, звичайно, є у вас в кишені. Ви ж приїхали вперше до Парижу! За другим разом ви будете ошадніші. Зупинетесь, мабуть, у готелику Громадської Опіки на рі Тен, де 14 ліжок у залі, але нічліг — всього 50 франків. Та це другим разом. А тепер ви спить, завинувшись у ковдру, на широкому, вигідному ліжку. Подушка нам незвично скручена у валок, але це дуже

вигідно. Вернувшись додому, ви й свою скрутите у валок.

Ви проспали цілу днину? Не турбуйтеся надто. Париж — це місто світла. Він найкращий ввечері. Виходьте з готелю, змішайтеся з цею юрбою чужинців, що пересувається бульварами. Нема у світі другого міста, що приймало б у своїх мурах стільки сторонніх людей. Три мільйони гостей відвідало в минулому році Париж. Гроші, що їх вони залишили становлять для Франції найважливіше джерело закордонних девіз. За це Париж гостить їх краще, як рідних. І, певно, ніхто з них не жалітиме розтрачених грошей: ні ці американці, що п'ють аперітиви, червоні, мов рубіни, ні ці англійці, що наїдаються досита, ні індійки, завинуті в їхні „сарі“, що сидять у найдорожчих театральних льожах, ні ці кучеряві сенегальці, що вигулюють з білими парижанками.

Пестра, різнобарвна людська маса пливе широкими бульварами, квітистими парками й городами, зупиняєть-

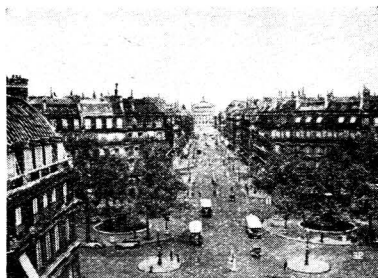
Париж: Площа Згоди

ся перед величавими пам'ятниками, церквами й палатами, виходить сотнями ступнів угору, щоб із висоти Триумфального Луку, церкви Сакре Кер та з вежі Айфля любоватися пречудовою панорамою цієї столиці світу. Зокрема вежа Айфля, ця струнка, стальна будова, що стала символом цього міста, притягає чужинців. Понад мільйон людей підноситься щороку на цю висоту, що з неї великі омнібуси на площі Етуаль здаються сірниковими коробочками, а люди — непорушними мурашками. До пізньої ночі сидять приїзди в пишному ресторані на висоті 85 метрів та під звуки музики любуються панорамою сяючого мільйонами світел міста, перев'язаного темно-голубою стрічко-

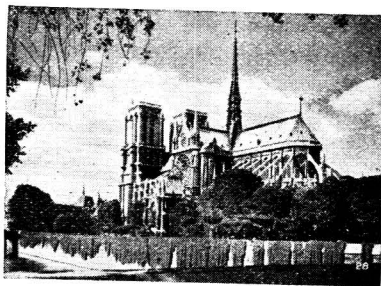
ю Сейни, що по ній свято-йванськими вогниками просуваються яскраво освітлені кораблі.

Париж — це місто світла, але теж і місто любови. Невинної любови закоханих пар, що не турбуючися світом і людьми, сидять, обнявшись, в автобусах, метрах і прилюдних парках та цілуються. І грішної — по готелях Пігалю і довколишніх вулиць із жінками всіх націй і рас, що вже від сумерку волочаться й заповнюють бари.

Із заходом сонця Париж відкриває свої нічні льокалі, такі різnorodні, що цій різnorodності рівні немає. Кожний смак знаходить своє заспокоєння. Одні — Монсіньор і Казанова — подають романтику й елегантність минулого сторіччя: м'які пур-

Париж — вул. Опері

Париж — Нотр Дам

пурові фотелі, притемнене світло та циганську музику. В інших з 11-ти годин вечора пізно поза північ витанцювують у майстерних ревіях півнагі танцюристки, на підвищенні, посеред столиків з дорогими шампанями. Так у Лідо, Баль Табарен та ін. Фолі-Бержер, що в ньому ті ж самі програми йдуть місяцями й роками, причаровує чужинців своєю незрівняною технікою та декораціями, що тут їх вивчають оформлювачі всіх сцен світу. Кого цікавить музика-спів, той заздалегідь замовляє квитка до опери, що її будинок уже здалеку манить своїм багатством різьб, а середина — незрівнянністю своїх мальовил. Та не конче й будь-куди заходити, щоб розважитись. Ось на вулиці

показують легкоатлети своє вміння, якась жінка декламує класичні грецькі драми, студент виспіває танга під звуки гітари...

А з усім цим зливаються в одно сотні-тисячі автових гудків та шум і клекіт без упину пливучої людської маси. О, ходити в Парижі — це неабияка штука. Поміж автами, що трьома рядами женуться зі швидкістю 60 — 80 кілометрів на годину! Мурашки бігають поза спину, коли перетинаєш площу Етуаль, щоб дістатися до Тріумфального Луку та могили Невідомого Вояка. У формі зірки збігається дванадцять широчезних алей, що з них кожна викидає з себе десятки-сотні авт, які перехрещуються з божевільною швидкістю. І все це без гуд-

Париж — Вежа Айфля

ків і світляних сигналів, що їх тут заборонено вживати, щоб не порушувати поваги цих національних святощів.

Якщо ви цікавитесь історією, тоді можете її вивчати в Парижі, дослівно, на кожному кроці. Сядете на підземну залізничку й через кілька хвилин ви вже на Іль де ля Сіте, острові Сейни, що на ньому народився Париж перед двома тисячами років. Тут вітає вас своїми вежами могутній Нотр Дам, одна з найвеличавіших церков світу, побудована на руїнах поганської святини народу рибаків, що йому завдячує Париж своє ймення. Там поблизу острова ще й досі стоїть мистецьки відновлений амфітеатр, що в ньому влаштовували римляни циркові гри. Кожна вулиця, кожна церква, кожний камінь нагадує про величні й трагічні події з історії. Ось узгір'я Монтмартр, де поніс мученичу смерть з рук римлян перший єпископ Парижу, Сант Дені. А тут мальовила з життя св. Геновефи, що її молитви врятували в 451 році Париж перед полчищами Атилли. А скільки ж слави й страхіть завороженних у цій найвеличній площі Парижу — Пляс де ля

Конкорд (раніше — Площа Революції). Понад 3.000 голів скотилося тут на пісок з-під закривавленої гільоти-ни! А скільки ж пам'яток мистецтва, штуки й історії зберігають славетні Лювр, Військовий Музей і недалекий Версай. Скільки ж місцевостей з наполеонських боїв вирито на Тріюмфальному луці (між ними добрий десяток українських!)?

І для тих, що їхнім богом є череву, має Париж свої чари. В найкращому ресторані, чи тільки в невеличкій каварні на вуллі вулиці, скрізь їжа прекрасна. Бо ж свою кухарську штуку вважають паризькі кухарі мистецтвом, не меншим як малювання чи різьба. Роками продумують вони над новими стравами. По кілька тисяч рецепт носять у своїх головах. Впродовж 48 годин варять на повільному вогні чистий мов сльоза бульйон...

Ціни? Не питайте про них. Ви ж приїхали оглядати Париж! Платіть, не кривлячись, скільки від вас не зажадає ввічливий гарсон. І не забудьте про „сервіс“ (найменше 20 % за послугу). Це неписаний закон, що зобов'язує скрізь — у ресторані, в кіні, при оплачуванні так-

сівки... Мабуть і вулиці не покаже вам парижанин без „сервісу“. Це той гараж, що його мусите платити, коли ви вперше приїхали оглядати Париж.

Коли приїдете вдруге, без грошей і без даху над головою, тоді пізнаєте ще й інший Париж, — сірий і скуч-

ний. Його місяцями вивчають українські емігранти, висиджуючи бездільно в невеличкому городці перед парохіяльним домом, при бульварі Сан Жермен.

Але це щойно тоді, коли приїдете вдруге...

М. К—ий

АНГЛІЙСЬКА ДЕМОКРАТІЯ

Хто знає Лондон, знає також промовців з Гайдепарку, що то, стоячи на скриньках та на каменях, виголошують різні промови.

Одного разу посеред широкої алеї зібралася товпа та слухала промовця-фанатика, що піднесеним голосом звіщав загладу пануючій класі.

„Вони несуть відповідальність за всі наші злидні! — кричав він. Отже, що нам робити? — питає. Я вам скажу: Спалім палату лордів! Спалім палату громад! Спа...“

Але тут йому перебив поліцист, що досі прислухувався до промови: „Не спиняйте руху! — сказав лагідно. — Ці, що за спалення палати лордів, — прошу, ставайте праворуч. Ці, що за спалення палати послів, — прошу, ставайте ліворуч!...“

Всі засміялись і розійшлись. Бо це були англійські слухачі й англійський поліцист.

Пластуни зобов'язані кожного дня зробити бодай одне добре діло.

— Ми допомогли старенькій жінці перейти через вулицю! — звітують своєму провідникові три учні-пластуни.

— Прекрасно, — радіє провідник. Але чого ж це вас аж троє допомагало?

— Бо, старенька жінка зовсім не хотіла вулицю переходити!

Д-р Г. Г. Скегар
Галівуд, Каліф.

Українці на Гавайських островах

Я дістав сьогодні листа від пані Теклі Денис з Сан Франціско, в якому вона пише, що Дмитро Пухальський лежить смертельно хворий. Це й пригадало мені, що десь серед своїх збірок маю записану цікаву історію про першу мандрівку українців з Галичини на Гавайські острови, що її оповів мені сам Дмитро Пухальський в 1940-ому році. Я віднайшов її серед старих нотаток і передаю.

Історія Дмитра Пухальського

Дмитро Пухальський родом з села Паушівки, чортківського повіту (Галичина). Дід його був дяком, а батько звичайним рільником. Коли Дмитрові було 23 роки, він прилучився до першої громади односельчан, що виїхали в світ шукати кращої долі.

Ранньою весною 1897 року приїхала доволі чисельна громада українців із східних повітів Галичини до Бремену, щоб дістатись до Канади. Там, однак, зустрів їх агент т-ва „Північно-німецький Льюїд”, Ф. Міллер, та перемовив їхати на Гавай-

ські Острови. Прихвалив їм, що на островах легша праця, краща плата, приємніше підсоння, — зими ніколи немає і харчів є подостатком. Навіть перевіз пообіцяв тим, що підпишуть контракт. Агент скликав людей до купи та пояснив польською мовою контракт: кожний чоловік повинен зобов'язатися повних три роки працювати на плантації цукрової трощі, одержуючи за це 18 доларів у місяць; хто зриває контракт, мусить заплатити певну, означену суму грошей. — Люди порадилися між собою та попідписували контракти.

— Спершу — оповідав п. Пухальський — завантажено нас на малий корабель, що ним плили ми 6 годин. На ньому дали нам перекуску й напитки зовсім даром. Цей малий корабель привіз нас до великого вітрильника, що на ньому виднів напис „Ф. Г. Глейд”. Пересілись ми й поплили, Бог знає куди. Вітрильник був вантажний, непристосований до перевозу людей. Плив дуже поволі. Завантажились ми на нього в береж-

ні, а приїхали на Гавайські Острови аж в липні. Серед моря святкували ми Великдень. Був це Великдень плачу, страху й розпуки. Гураґан так кидав нами, що всі ми приготовлялись на неминучу смерть: жінки прощались з чоловіками, діти плакали несвоїми голосами, чоловіки ходили з опущеними головами. . . Немов увесь світ змовився проти нас. Надобавок ще й харчували нас, гірш псів. Стільки й харчу, що видали рано трохи чорної кави, кусень чорного хліба та літру води на цілий день. Вночі докучав холод — нічим було накритися. Ми ходили на скаргу до капітана, але він сказав, — „кому не подобається, хай скаче в воду.” Хто цею відповіддю не вдовольнявся, тому дали ще 10 мотузів (мотуз мочили у воді та били по спині). Потім приводили жертву до капітана, а він ще двічі вдаряв її по лиці, кричучи: „Ось, маєш снідання!” Такою була ціла наша подорож з Бремену аж до Гонолулю.

На Гавайських островах

По трудах, голоді й холоді, ми приплили до Гонолулю. А там, як побачили наші жінки родовитих гавайців, то заплакали всі в один голос. Перелякались, сердеги, що й ми так почорніємо на цих островах. Лед-

ве ми заспокоїли їх, сердешних.

Гавайські Острови — це п'ять великих островів: Гаваї, Маві, Оагу, Кавай і Ланай, та декілька малих острівців. Над усім цим панувала тоді королева Ліліуокалані. Пануючою була там канакська мова. Американці вклали були грубі гроші у розвиток цього краю та згодом закупили майже всі плянтації цукру й ананасів. Вони то й підбунтували населення скинути королеву. На бажання населення, президент Мек Кінлей у році 1898-му прилучив острови до американської території. Але справжніми володарями островів довго ще були власники плянтацій. І в їхню неволю попали наші переселенці.

Робота на плянтаціях

Зараз по приїзді до Гонолулю нас розділили поміж плянтаторів на різних островах. Ці острови розкинуті широко, тож і не бачили ми своїх побратимів не раз цілими роками. Факхівці дістали роботу за факхом, а хто факху не мав, той ішов підсапувати цукрову трощу. Температура не спадала нижче 60 ст. Фаренгейта. Бувало й 80 ст. переступить. А дощі падали так часто, що людина просто ненавиділа дощ. Ми жили в компанійних хатах і купували собі самі поживу, або хар-

чувались за 9 дол. в місяць у португальців. Хто мав діти, той просто не міг вижити. Харчі були доволі дорогі й одіння розліталось від надмірної вогкості. А до того ще важка 14-годинна щоденна праця. Все це робило життя невиносимим.

Хоч не знав я ні мови, ні дороги, а й грошей не мав, все ж таки пустився втікати з клуночком на плечах. Компанійна поліція зловила мене та поставила під суд. Суддя засудив мене на 15 годин в'язниці та на 5 доларів грошової кари, бо цього зажадав мій господар, Джан Мойр, що в нього підписав я контракт на три роки. Другий раз покарано мене 10 дол. кари (або 20 днями в'язниці) за те, що у Великодній Понеділок я не вийшов до роботи.

Між людьми почалось невдоволення з приводу такого невірництва. А врешті одного дня на острові Оагу всі українці почали страйк та вислали делегацію до австрійського консула Гакфельда, просячи в нього оборони. Та замість допомоги, консул велів ув'язнити страйкарів, а потім вивести їх на поле, до праці, під наглядом поліції. Лишалась, отже, лиш єдина дорога дістатись на волю — викупити себе з невірництва. Це я й зробив, заплативши за себе 40 доларів. Ставши вільним, я за-

раз знайшов працю за 40 дол. в місяць. Інші теж пішли моїми слідами.

В 1900 році я оженився з Настею Бенчарською. Згодом я лишив її з батьками, а сам, ще з двома товаришами, поїхав до Сан Франціско — шукати кращої роботи. Там я знайшов роботу в робітні кінської упряжі, спровадив жінку й жили ми там повних 25 років, виховавши 2 дітей. Дітей христили ми в римокатолицькій церкві, бо своєї ще не було. По смерті жінки, я ще раз вернувся був на Гавайські Острови, але застав вже там такі зміни, що до них звикнути не міг.

Скасування неволі

Невдоволення і страйки поміж законтракованими робітниками на Гавайських Островах дійшли були до відома газети „Сан Франціско Екзамінер”. В дуже короткому часі газета вислала туди свого кореспондента і він написав низку статей про невірництво на островах. В той час жив у Сан Франціско український священик о. Агапій Гончаренко, який позбирав ці статті та вислав до „Свободи”. Редактор „Свободи”, о. Іван Ардан, спираючись на статті та на переписку з Пухальським, написав до Вашингтону та засипав листами конгресменів. Вкін-

ці, з ініціативи сенатора Петігрю, ухвалено закон, яким з 15 червня 1900 покасовано контракти переселенців з плянтаторами й освободжено їх від компанійської неволі.

І тільки після цього умовини покращали, платня була підвищена і години праці зменшено.

Хто такий був Росселл?

Першого року, як тільки ми прибули до Гонолулу, нас обслуговував компанійний лікар, на прізвище — Н. К. Россел. Я познайомився з ним, і на моє велике здивування довідався, що він родом з Києва та що говорить українською і московською мовами. Згодом він розказав мені, що давніше він називався Микола Судзиловський та був студентом київського університету в сімдесятих роках минулого сторіччя. Після т. зв. процесу 193-бох (в 1878 р.) він втік за кордон, якийсь час ховався на Балкані, а згодом виїхав до Америки. Там придбав він американське громадянство та почав лікарську практику під прізвищем Россел.

Спершу жив він у Сан Франціско, а опісля на Гавайських Островах, в Гіло і в Олаа. Там здобув собі велику популярність, головню серед гавайців. Був він одним із співтворців Гавайського Медичного Товари-

ства. Згодом, коли острови прилучено до ЗДА, він станув на чолі тубильної артії та від неї ввійшов 1900 року до гавайського сенату. Вміжчасі він набув велику кавову плянтацію і через деякий час вповні присвятився господарству. Тут він тісніше зустрівся з українськими плянтаторами.

На пропозицію д-ра Россела вирішено розпарцелювати великі праліси поміж українських поселенців (це й була причина, що Пухальський вдруте вертався на Гавайські Острови).

Але непосидюча жилка не дозволила Росселеві загірті місця на островах. Він продав свою плянтацію та виїхав до Тієн-Тєіну в Китаї. Там і помер 1931 року.

Пропало 250 укр. родин

В моїй кімнаті, в готелі Александрія, в Сан Франціско, сиділи враз зі мною п. А. Божок та п. Текля Денис і прислухувались оповіданню п. Пухальського. Оповідач щохвилини нарікав, що пам'ять йому вже не служить та багато дечого він вже призабув. А ми дивувались, скільки запам'ятала ця стара людина, що так багато пережила в своєму житті.

— А що сталося з іншими українцями, що прибули враз

з вами на Гавайські Острови?
— спитав я.

Пухальський задумався.

— Майже всі вони — сказав через хвилину — пропали для нас. Дехто виїхав і віку доживає в Америці чи Канаді. Деякі діти, вроджені на островах, знають ще, що їхнє походження українське, але української мови вони вже не знають. Забули її й ті, що їх батьки малими з краю попривозили.

— Чи думаєте, пане Пухальський, що німці чи жиди, заїхавши десь такою великою громадою, теж пропали б так безслідно?

— Не знаю. Інші народи може більше свідомі і, їдучи в світ, беруть з собою також своїх провідників, що виховують дівчату в національному дусі. Наша ж громада була велика й чисельна, але мало свідомо й мало освічена.

— Отже думаєте, що на Гавайських Островах ніхто вже не залишився з українців?

— Залишилось дуже мало! Є там 92-річний Андрій Вербицький, що живе у Мавтен Вю Олаа. З ним є його син, що займається випиханням птахів. Другий син живе десь у Каліфорнії, знає рідну мову та читає газети. Залишився там Гуцуляк, бо його син, Демко, скінчив теологію в Бельгії та є римо-католиць-

ким священиком в повіті Гіло. Живуть там два брати — Василь і Роман Дубранюки. Василь є наставником над робітниками, а Роман — ковалем в Олаа. Романова дочка є учителькою, а друга поштаркою. Син студіює медицину в Каліфорнії. Є ще два брати — Петро і Людвик Маркевичі; син Людвика є менажером одної корабельної фірми. Знаю ще 84-річного Михайла Вівчаря, він уже не працює; його дочка є вчителькою. Мабуть ще дехто є, але я вже не пам'ятаю.

— А на Рідну Землю ви мали б ще охоту вернутись?

— Скажіть мені, хто там потребує старого діда? Ціле своє життя я гарував: Богові віддав Боже, державі податки платив, дітей вивів в люди, нікому не винен й одного цента, а тепер латаю черевики, щоб заробити на прожиток. Але... — сказав, зідхнувши, — до Краю вернутись я таки хотів би! Ще раз подивитись на рідну землю, а після цього скласти в ній свої зболілі кості...

— — — — —

Для історії записуємо: В 1897 році виїхали на Гавайські Острови з села Паушівки: Дмитро й Іван Пухальські, Іван Павловський, Іван Гошуляк, Микола Іваськів (всі самітні), Федір Чорний з 4 дітьми, Іван Бенчарський і 4 дітей, Микола Головатий і 1 дитина, Панько Якимішин і 2 ді-

тей, Тимко Гуцуляк і 2 дітей, Йосип Маркевич з жінкою, Іван Босяк і 2 дітей, Антін Присунька і 3 дітей; з села Косів: Федір Чернецький і 1 дитина, Гнат Чорний, Іван Чорний, Іван Рольський, Стах Кивчаль, Петро Бідочка, Данило Мельник і 1 дитина; із села Громушівки: Концоград і 1 дитина, Дем'ян Куцій і 2 дітей; Микола Коломия, Степан Садовий, Михайло Кіт і 4 дітей, Михайло Драй, Григорій Бобинський, Мирон Диць, Микола Гелюх, Осип Зембик, Антін Саєвич; з села Слобідка: Йосип Флорків і 2 дітей, Йосип Букоський і 1 дитина, Іван Возний, Василь Дурбанюк, Михайло Кащишин.

В 1898 приїхали, вже на запрошення перших: Микола Регуш, Іван Гречух, Іван Мерлович, Дмитро Пукирис, Василь Чернецький, Андрій Янчик, Ілько Корнак (всі самітні), Петро Маркевич і 4 дітей, Лев Маркевич і 2 дітей, Іван Коваль і 2

дітей, Іван Фітькало і 3 дітей, Михайло Пшик, Яків Страшко, Іван Швець, і Йосиф Маркевич — всі з села Паушівка. З села Косів: Юлько Черкавський і 2 дітей, Данило Госай і 1 дитина, Д. Мроць і 4 дітей, Мих. Редійла і 3 дітей, Петро Рошко і 1-а дитина, Петро Пленичка і 4 дітей, Данило Галан і Павло Редійла. З м. Бучач: Іван Вільчинський і 5 дітей, Микола Коломия і 4-о дітей, Олекса Пачко і 2 дітей, М. Вонсяк і 1 дитина, М. Везовський і Тимко Слонський. З села Слобідка: Іван Тимків і 5 дітей, Тимко Клячек і 2 дітей, Іван Клячек і 4 дітей, Йосип Вербицький і 6 дітей, М. Жовтківський і 3-є дітей, М. Вівчар і 2 дітей, М. Пундик і 1 дитина, Стах і Настя Пундик, Гр. Назарко. З інших сіл: П. Куба, Іван Прус, Іван Брухал, Іван Клачик, Ілим Гардус, Степан Андрухів, Пилип Стахів, Касько Флорків і Степан Флорків.

Малий Петрусь їде зі своїми батьками залізницею. Батько щохвилини пригадує йому, щоб не перехилився через вікно. Але він не слухає. Тоді батько бере йому з голови шапку, ховає, і каже: „Бачиш, вітер зірвав тобі шапку, ходитимеш тепер із голою головою!” Петрусь починає так голосно плакати, що люди затикають собі вуха. Для спокою треба віддати шапку. „Зажмури очі, я свисну, і шапка знову вернеться”. Синочок зажмури очі, батько свиснув, і шапка справді появилася. Петрусеві сяють очі, він повний подиву для батьківської всемогучости. А там, ухопив залізничні квитки і, заки батько спам'ятався, кинув через вікно: „Ану, батьку, свисни ще раз!”

Учень при телефоні: „А тепер сторінка 4, задача ч. 6. Що там вийшло твоєму батькові?”

ЩО КРАЙ, ТО ЗВИЧАЙ!...

„І ще раз Вам пишу: Най Вас Панбіг боронить тут на рипарацію йти! Всьо, що там маєте, собі повіризайте, бо з торбами підете...“

— Скидай, Пилипе, сорочину!

— Та-а-а-ту!

— Скидай, кажу, бо я тобі враз із штанятами скину, і ремнем спорю, що пам'ятатимеш!... А ти, Ганько, зубів не шкірі! Зараз теж роздягатимешся!...

— Та-а-ату! Я боюся рипарації!...

Але Семен Триш був неблаганий. Одне за одним підходили діти — Пилипко, Іванко, Параска й Гануся. Схлипуючи, розщипали сорочки й лягали на тапчан. Семен оглядав кожному з них уважно язика, натискав пальцем на ясна, на мідгалки, перебирав пушками по животиках, шукаючи сліпої кишки. Насупив брови й лише злегка щось мурмотів під носом.

— А тепер вдягайся одне з другим і шуруй за двері! Роздягайся, мамо!...

— — — — —

— Лід їдж, кажу! В снігу

качайсь, Іроде! Скла нажерися, трясця тебе побило б!...

— Та й людоньки ж у тій амбуляторії! Великі доктори! Ріжте, — прошу, — Пилипкові мідгалки! — Не можемо, кажуть, здорових вирізати! — Які ж вони там здорові, — ледь не плачу, чуть колін не цілую. — Лиш холодком повію, червоніють, гноем набираються... — Як наберуться, — кажуть, — то й виріжемо ...

— Лід їдж, Іроде! Бо ременя возьму!...

— — — — —

Семенові Тришові повезло. Ропу в горішній щоді дістав — усі зуби йому повіривали, дві пропуклини нараз зоперував, „вулькаса“ з кишок вирізав... З мідгалками так довго просився, аж врешті серце лікарів зм'якло. Жінка також собі і це, і те, повіризала. Пилипкові теж нарешті горло почервоніло та ропою налилося — пришлося оперувати. Лиш за

Парашину сліпу кишку при-
йшлося швабові п'ять кар-
тонів ірівських занести, щоб
вирізав на Касу хворих...

Три місяці Триші на Фун-
ку просиділи, анемію ліку-
вали. Але врешті виїхали —
без кишок і мігдалків, з чо-
тирьома скринями ірівських
лахів та промінням щастя
на штучних зубах.

Бо щастя — кожний ро-
зуміє по своєму. І кожна
епоха має свій ідеал краси.
Чому ж не мати його діпів-
ській?

То ж не дивуйтеся, коли
в якійсь заокеанській газеті
зустрінете оголошення:

„Дві сестри, Параска й Га-
нуса, без мігдалків і сліпих
кишок, познайомляться з
джентельменами, з такими ж
прикметами. Зголошуватись
під: Безтурботне майбутнє“.

Або:

„25-річний, зовсім беззу-
бий молодець, одружиться
із повністю зоперованою дів-
чиною...“

ХОЛОДНА ВІЙНА Й ПОШТОВІ МАРКИ

Не треба бути конче збирачем поштових марок, щоб знати,
що війни, ідеологічні спори й суперництва мають теж свій вплив
на марки. Згадати б хоча недавній спір між Аргентіною й Англі-
єю за Фалькляндські острови. Аргентина випустила була тоді пош-
тові марки, що на них острови зазначені як аргентінська влас-
ність. Сталось це притокою до англійської протестної ноти.

Недавно випустила Ірляндія пропам'ятну марку, що на ній
англійська провінція Ульстер позначена ірландським державним
гербом. На англійський протест заявила дирекція ірландської
пошти, що колись чотири графства цієї провінції належали до
Ірляндії.

Т. зв. холодна війна між Сходом і Заходом знайшла теж
свою відбитку на поштових марках. СРСР випустив дві марки, що
на них зображено демонстрантів із написом на прапорі: „За мир
— проти воєнних підюджувачів!“ При цьому це „за мир“ подано
в чотирьох мовах: московській, французькій, італійській та ан-
глійській. Це було б нічого, коли б маляр не намалював ще
й воєнного підюджувача — в циліндрі, з борідкою та з штанами
в повздовжні білі паски. Кожному ясне, що це американець.

Лікарство на морську хворобу

Перед кількома місяцями, один лікар, шукаючи лікарства проти шкірної хвороби, випадково наткнувся на засіб, що майже зовсім захоронює перед морською хворобою.

Якщо ви в майбутньому, всідаючи до літака, проковтнете 50 міліграмів лікарства, що зветься драмамін, моготимете їсти під час їзди і почуватимете себе прекрасно. Винахідник, американець, д-р Л. Н. Гей, переводячи минулого літа досліди над новим лікарством, дав його американським спортсменам, що їхали кораблем на спортову олімпіаду в Лондоні. Ні один з них під час їзди не захворів. Згодом він випробував успішність діяння свого винаходу на вояках, що відбували морську подорож серед винятково важких умовин та перебули на морі нагальну бурю. Він роздав своє лікарство щойно тоді, коли більшість вояків уже захворіла. Впродовж години після прийняття лікарства 288 (лікарство прийняло 300) осіб зовсім видужали.

Досі, вже майже дві тисячі років, продумували лікарі, як запобігти цій немилій недугі. В останньому ча і дехто з них поручав приймати лікарства, що заспокоюють нерви, як, напри-

клад, бромкалійом. Інші знову, навпаки, радили споживати засоби, що побуджують нерви, наприклад, дуже міцну каву. Ще інші дораджували тримати ноги в теплому, їсти в малій кількості сухі kekci, пити легкий коньяк та содову воду тощо. Досвідчені моряки радили не дивитися вгору, вистерігатися запаху фарби, диму та перфум, і не приймати асперини.

На це все каже доктор Гей: „Прийміть пів таблетки драмаміну, коли корабель виїздить з пристані та приймайте по пів таблетки що 4 — 6 годин під час подорожі. А тоді, жийте, як хочете, і їдьте, що хочете!” Драмамін усуває погане почуття під час їзди літаком, під час їзди кораблем, а також під час звичайних заворотів голови.

Знаємо, що морська хвороба є зв'язана з рідиною у людському вусі. Глухо-німі не хворіють на морську хворобу. Нове лікарство, драмамін, якимсь ще невиясненим способом впливає на цю рідину, затримуючи її в рівновазі.

Д-ра Гея засипують листами звідусіль. Виявляється, що багато старих моряків та літунів повсякчасно хворіють на морську недугу. Один контрадмірал

сповнений вдячності за успіш- не лікарство, пише: „Дякую вам з цілого серця, а ще більше з цілого шлунка”.

Багато пацієнтів д-ра Гея, що досі боялись виїжджати на море, їздять сьогодні по цілому

світові. Сам він надіється, що його лікарство багато спричиниться до оживлення морського транспорту. „Але прохарчування на морі — додає він, усміхаючись, — коштуватиме тепер корабельні лінії куди дорожче”.

ЧОТИРИ РАЗИ ЇСТИ — КОРИСНІШЕ

Американські працедавці роздумують тепер над тим, щоб інакше влаштувати перерви в праці робітників. Досі робітники мали три перерви в праці: рано й пополудні по 15 хвилин і в полудне — 60 хвилин. В майбутньому полуднева перерва зовсім відпаде, зате рано й пополудні робітник відпочиватиме по 45 хвилин.

На основі дослідів учені доказали, що людині краще відповідає поділ на чотири їдження денно, а не, як досі, на три. Тоді й видаєність праці куди краща.

Перший увів цей новий порядок великий товаровий магазин Маршал Філд енд Ко. в Чикаго. Службовики цього магазину працюють в полудне. Дає це власникові магазину подвійну користь — робітники працюють краще й торги більші, бо магазин відкритий в той час, коли всі інші крамниці закриті.

*

*

*

Австрійському комікові, Олександрові Гірарді, коли він ще був молодий, сказала циганка, що він утратить життя в наслідок суперечки. Не зважаючи на це, вдалося йому дожити глибокої старости. Але трапилось, на старості, він захворів. Покликано двох лікарів. Оглянули вони хворого й почали суперечку: один поставив таку діагнозу, другий — іншу. „Милий Боже, — сказав Гірарді — починає справджуватись ворожба циганки!”

*

*

*

Кожний жіночий одяг є тільки компромісом між усвідомленим бажанням — одягнутися, і неусвідомленим бажанням — роздягнутися.

Розпучлива плавба

(з книжки Вілієма Г. Мк Даґела „Сікс Белз оф Джава”)

Дехто каже, що чуда сьогодні вже не діються, — але я знаю це краще: бо я чудом врятувався.

Це притрапилось мені на Індійському океані, на висоті Джа-ви, 7-го березня 1942 р., перед заходом сонця. Я був тоді воєнним кореспондентом агентства Юнайтед Прес і мав завдання інформувати про рухи японців. Саме впала була Батавія і незабаром весь острів мав дістатися в руки ворога: була крайня пора втікати.

Я всів на голяндський корабель Пеляв Брас, що хотів продертися до Індії. Моїми товаришами подорожі були останні голяндські колоніальні урядовці та пани з Шел Ойл Компані враз із своїми родинами — разом 240 осіб. Приблизно на віддалі 250 морських миль від бережжя нас напали японські бомбовики. Перед полуднем о год. 11,30 впала перша бомба. В 35 хвилин пізніше потонув Пеляв Брас.

Довго — не знаю, як довго — бовтаюся у воді, вп'яливши очі в те місце, де ще недавно пливав корабель. Довкола люди б'ються з хвилями, кричать у

розпучі, просять про допомогу.

Захриплі голоси спрямовані до рятунового човна, єдиного на обрії, благають, щоб вернувся та рятував їх. Але човен віддаляється від місця катастрофи. Я пливу мов ошалілий. Щораз наближаюся до човна — ще приблизно двадцять метрів. „Рятунку! Допоможіть же ж мені!”

Вони не турбуються, плывуть поволі далі, дещо скоса від мене. Отже, зміна напрямку, щоб їм відтяти дорогу. Швидше! Не залишатись... Вже майже доганяю їх. „Рятунку! Рятунку!” Проклятий рятунковий пояс, краще було його відіпняти. Однаково...

Я вже так близько, що можу дивитись їм у вічі. Я врятований. Вони витягнуть мене. Чудове почуття: врятований! Підношу вгору руки, щоб можна було витягнути мене на човен.

Але в допомогу мені не простягається ні одна рука.

В переповненому човні самі безвиразні обличчя, мов із дерева. Вони споглядають на мене тупо, без слова, а потім відвертаються. Я кричу до чоловіка, що при кермі: „Пустіть мене в середину! Я ж не можу

пливти аж до Джави". Він не відповідає. Мені пригадуються компаси в моїй кишені. „Я маю два компаси!" кричу з тріумфом, „з ними могтимете краще пливати".

Чоловік хитає заперечливо головою. „Човен заповнений".

Він має слухність, човен є повний. Але ж вони не можуть, вони не дадуть мені так втопитися. О, ні, вони дадуть. Вони пливають далі.

Розпучливо закидаю ремня. Але мені скидають його надолу. Спробуй ще раз — дістанеш по голові. Пробую піднятися вгору та схопитися за беріг човна, але мої пальці не дістають. Човен просувається повз мене. За човном тягнеться линва. Кидаюся до неї. Але одним порухом хтось із човна її викидає — перед кінчиками моїх пальців.

Оловом тяжить вичерпання на ногах і на руках, тягне мене вниз, тисне моє обличчя до води. Мені здається, що в мене два „я" — одне у воді, і друге, що десь згори стежить за внутрішніми почуваннями пливучого.

Цей „спостерігач" радить мені добре: „Голову вгору, Мк. Далі! Щади свої сили. З рятунковим поясом можеш довго триматися на воді. А витримати мусш, це ж був останній чо-

вен. Не сердься. Він був повний..."

Поволі опадає олово, змучення й ослаблення зникають. Пронизливі благання довкола мене замовкли. Не бачу ні одного пливача. Невже ж стільки людей так швидко втопилося? Хвилині підносять мене так високо, що на мент можу кинути зором на китловину поміж дзюма гребенями. Куди не глянь, скрізь безмежні маси рухливої води.

Вкінці ще один пливач попадає у мій кругозір. Він пливе на грудях, сперши бороду на рятунковий пояс та тручаючи його поперед себе. Поволі сходимося. Наші очі зустрічаються, але ми не говоримо ні словечка, навіть не киваємо до себе. Його обличчя спокійне, але слідче на ньому змучення. Деякий час пливемо побіч себе, а опісля поволі віддаляємося.

В мене, в ухах, безупинно звучать останні слова моєї матері, що їх вона сказала перед двома днями через трансокеанський телефон: „Не забувай, мій сину, що твоя мати тебе любить..."

Чи не чую я ще чогось? Щось як: „Витримай, мій сину. Я помолюся за тебе".

В порядку, мамо, — я витримую.

Як довго можна пливти, заки людина втопиться? Коли мої м'я-

зи будуть надто змучені, обличчя зануриться. Приходить мені на думку історія, що її колись читав я про потапаючого. Він пливав, аж поки не був такий змучений, такий виснажений, що не знав уже, де море, де небо, де повітря, і де вода, та що з обоїх потрібне йому для віддихання. Як довго триватиме, поки й я не знатиму?

Молюся. Вперше в житті розумію, що молитва справді означає. Сіра смерть, що мене ожидає, переоцінює всі вартості. Те, що було важливе, тепер ніщо не значить. Перед смертю думає людина тільки про родину та про свого Господа Бога.

Ні, страху не маєш. Але жалуєш багато дечого. Жалуєш того, що ти зробив, а тепер не хотів би робити, і того, що ти не зробив, а тепер хотів би зробити. Бажаєш, щоб ти більше зробив був у житті, яке було тобі дане.

„Дай мені ще раз час, Боже! Я вмітиму його використати.”

Після цього чуюся дещо краще. Моя розпука минула, буря в мені втихомирилася. Довіря сповняє мене знову, виповнює безпотішну пустку квилячого жалю. Я знаю, що моя молитва буде вислухана. Але як я можу бути врятований, про це не маю найменшої уяви. Але врятований буду — може підводним чов-

ном... Отже розглядайся за стежною вежею!

Дерев'яна колода пливе на хвилях. Вчепись на хвилину, відпінни собі. Можна б на ній пливати так днями, якщо тільки зумієш триматися.

Котра година може бути? Де є сонце? Ось там ясним віконцем прозирає воно зпоміж хмар, уже доволі низько, над заходом.

Завважую маленьку ризку на овиді, виринає [якийсь вершечок. Розбиток корабля? Ні, треба пождати на наступну хвилю... Стежна вежа! Боже, стежна вежа підводного човна. Саме те, що мені мріялось: підводний човен. Пливи туди. Пливи швидко! На таку далеку віддаль вони можуть тебе не завважити. Але ні, це не може бути. Це не стежна вежа — це машт, машт рятункового човна.

Спостерігач згори голоситься: „Це твоя шанса. Пливи й молися. Твій товариш з рятунковим поясом теж ще тут. Скажи йому, що човен на овиді”.

Він пливе просто переді мною, повільно рухаючись. Пливу кравлем до нього, торкаючись його рамени й показую йому вершок машту. Він притакує. Навіть усміхається.

Тож залишаю його позад себе, пливу з цілим завзяттям. Я ніколи не знав, що потраплю пли-

вти так швидко — і так витривало.

Човен ледві рухається з місця, тільки, що на хвилях несеться. Якщо не почне власної їзди, зумію допливти до нього.

Милосердний Боже! Вони підтягають вітрила! Вони залишать мене, як залишили інших ..

„Отче Небесний! — кричу, вкладаючи в ці слова всю мою силу, „дай, щоб вітрила опали“.

Вітрила опускаються. „Дякую Тобі, Боже, дякую Тобі“.

Щораз наближаюся до човна. Бачу вже на машті кількоро людей, що намагаються знову піднести вітрило. Воно знову підноситься.

„Вислухай мене, Боже! Це моя остання шанса“. Вітрило знову опускається.

„Не дай, щоб воно залишилося нагорі, Боже! Дай, щоб воно впало.“

Стається чудо. Вітрило знову спадає.

„Дякую Тобі, Боже“,

Клич, кричи, щомога голосно! Вони припливуть, вирятують тебе. „Рятунку! Рятунку!“

В човні хтось киває, махає рукою, благословенною, незабутньою рукою. Вони мене заважили, заберуть мене на поклад.

Але човен стоїть на місці. Не пливе до мене. Не рухається ніяка линва. Вони все ще нама-

гаються на машті завісити вітрило. Позад себе чую крик, слабкий, але зрозумілий: мій товариш з рятунковим поясом. Пливу далі...

Тепер я вже побіч корабля, виснажено кашляючи, простягаю обидві руки вгору й двоє людей витягають мене.

Я в човні. Дрижучий, закостенілий, але врятований. Врятований! Неописано щасливе почуття: так почувуються, мабуть, ті, що входять до неба. Глибоко відітхнувши, видушую з себе: „Дякую вам — більше, більше я не годин сказати...“

І ще один глибокий віддих. Як легко дихати — вже не у воді. Кажу тим у човні, що там ще один пливає, мій приятель з рятунковим поясом. „Там деь мусить він бути“. Але я вже не бачу його. „Перед кількома хвилинами він ще був там. Недалеко. Веслуйте туди!“

Хвилину царить мовчанка; тоді рудий матрос дає голландську команду, і з повною силою налягає на линви. Опадає ще сім інших весел і човен рухається з місця — віддаляється від мого товариша.

„Заждіть! Це там!“ кличу та показую напрям. Рудий матрос відзивається. „Ми не можемо його врятувати. Вже надто багато нас у човні. Ви останній, що його ми взяли“.

Ніхто більше не віддизивається. Нема що казати. Ритмічно вдаряють весла, щораз далі віддаляють човен від останньої ще живої людини, що бореться з хвилями.

Щомога напружую свій зір, але не бачу нічого серед хвиль, що підносяться вгору й спадають вниз. Він мусів бачити, як мене рятували. Мабуть тішився і думав: „Тепер вони знають, що я ще тут”. І як він почувався,

як човен завернув? Я знаю як, бо сам це пережив, коли віддалялось від мене перше судно. Одного, надіюся, не подумав він, — що я з розмислом залишив його.

Деколи лежу вночі й думаю про того, що там залишився. Як довго пливав він ще, поки був такий виснажений, що не знав уже більше, де вода, і де повітря, і що з обоїх потрібне йому для віддихання?

ВІРНА ЛЮБОВ

Була провесна. Я жив у мого брата на селі. Ми вибрались вдвійку до одного господаря, щоб купити яєць. Саме стояли ми на подвір'ї, коли пронеслось протяжне: ге, ге... Дикі гуси летіли на північ. Але нараз і на подвір'ї пролунало таке ж геґання.

„Тепер дивіться”, промовив схвильований господар і відчинив клітку.

На подвір'я викотилась дика гуска, тягнучи за собою зломане крило. Вона жалібно скигліла. І ось з гусиного ключа на блакиті відділилась одна птаха та почала кружляти над подвір'ям.

„Це так кожної весни”, сказав господар. „Одного осіннього дня я знайшов її на городі — зі зломаним крилом. Я взяв її до своєї хати. Коли вдруге настала весна, і знову появились на небосхилі гусині ключі, моя гуска піднесла вгору голову та загеґала. І тоді вперше прилетів до неї гусак. Вірте мені, вони вдвійку вивели вже в болоті чимало малят. Як тільки починає студеніти, надлітає гусак і забирає малят на південь, а стара вертається до нас, до стайні.

І самому мені так якось моторошно на серці, коли він знову злітає на землю...”

(В. В.)

Капелюхи

Йдучи з приятелем містом, ми зупинилися перед одним виставовим вікном.

„Милий Боже!“ скрикнув він, „погляньте тут!“

За вікном стояли три моделі жіночих капелюхів. Цей посередині нагадував розкішного омлета, що його обсіли мухи; по ближчому розгляненні виявилось, що це вуалька. Той праворуч був схожий на головку червоної капусти в лопатці від сміття, а той ліворуч — присягнеш, здохла курка.

Відкрились двері, і з крамниці вийшла якась поважна, старша пані. На лиці у неї малювалось почуття блаженства, а на голові сиділа якась безформна маса з гнило-зеленого сукна, що давала їй вигляд жаби, яка сховалась під листком.

„Ось це мене цікавить!“, сказав приятель. „Ти знаєш мою племінницю Мері? Вона саме покінчила була манастирську школу. Сестри впевняли, що в неї великий мистецький талан.

Напередодні вісімнадцятих народин вона приїхала до нас. Моя жінка порадила мені поїхати з племінницею до міста та купити їй гарний подарунок. Ми з Мері зайшли до відділу капелюхів у великому товаровому магазині, що в ньому роїлось від жінок. Великі, малі, грубі й тонкі, — всі породи й відміни, а в усіх однісіньке бажання: покласти собі на голову якусь безобразну масу. Одні з цих фантастичних предметів треба носити на одному вусі, інші ще десь інде, тільки не там, де капелюх має сидіти.

„І що купила Мері?“

„Чи ти можеш уявити собі в'язку сіна, що на неї впала чорна плахта? Отже добре. Це все прикрашене сухим обпалим галуззям і врешті вимішане в машині, що меде цемент...

„Розумію“.

„Отже, вона наперед це вибрала. Я хотів уже заплатити головокружну ціну, коли Мері надумалась на щось

краще. Але й те не було ліпше та не коштувало дешевше. Так вийшов я в морозний день з магазину, а враз зі мною ущасливлена Мері з якоюсь сумішкою голубих квітів, листя каштану та висушених жаб'ячих ніжок на голові.

„Ти найкращий дядько на світі!“, крикнула захоплена та поцілувала мене серед міста в чоло.

„Опісля ми вибрались в кіно. І, знаєш, що сталося? Подорозі звіявся вітер і покотив новим капелюхом по вулиці, попід авто, аж поки не схопив його на закруті продавець газет. Був це сумний вид! Але Мері покрутила капелюхом сюди й туди, надала нову форму й посадила знову на голову. По кіні пішли ми на залізничий двірець. На щастя дістали окреме купе. Мері, тільки ввійшла, станула перед дзеркалом. Мов замрячена вежа

з балюстрадами, так виглядав її капелюх. Я був приготований на сльози. Та замість цього їй блищали очі, мов у Ботічелевого янгола.

Вона кинулась мені на шию:

— Ти побачиш, що тета скаже!

Ми приїхали на наш залізничний двірець, висіли, а тут тобі знову проклятий вітер схопив капелюха. Покотив ним через цілий перон, через шини, через вагон із вугіллям... Я підняв його налицею та віддав племінниці без одного слівця.

Мері несла його аж додому в руці, а там перед порогом вдягнула на голову.

В хаті моя жінка, побачивши капелюха, потягла племінницю до світла, оглянула її з усіх боків, а тоді як не схопить її в обійми.

„Моя кохана, ти маєш найкращий смак у світі!...“

ПАПА ШІЙ XII

Є звичай, що після вибору Папи, підходить до нього один з високих церковних достойників та тричі підпалює прядиво, що, спалахнувши ясним вогнем, залишає по собі тільки тоненьку смужку диму, і тричі говорить: „Святіший Отче, так проминає слава світу!”

Але Папі Пієві XII-ому цього не треба було пригадувати. Будь-яка гордість ніколи не мала місця в його житті. Йому відоме тільки одне почуття — почуття обов'язку й муравлиної праці. Сам він є сином скромного консисторіяльного адвоката при Ватикані. Також дід його стояв на службі Ватикану, заряджуючи його майном. Отже вже змалку привчався він служити добру Церкви. Змалку теж засвоїв собі глибокий релігійний світогляд. Коли одного дня учитель велів учням написати задачу на тему: Великі історичні постаті, учень Євгеній Пачеллі написав цілу похвалу св. Августинові. І коли учитель мало вдоволився цим, що в Пачеллі св. Августин стояв побіч Цезаря, Наполеона й Олександра

Великого, то Пачеллі вмів мужньо й розумно оборонити свою думку.

Присвятившись священничому званню, о. Євгеній Пачеллі зразу ж вступає на службу в державний секретаріат Ватикану. При цьому він має час проповідувати в римських церквах та слухати св. сповіді. Вчасні й численні подорожі за кордон швидко поширюють його знання. Тричі їде він до Англії і вже в 1911 році заступає Папу Пія X під час коронації Юрія V. Папський легат Пачеллі промовляє під час католицьких з'їздів у Німеччині, бере участь в Евхаристійних Конгресах в Півд. Америці, Угорщині тощо. Впродовж 12 років є він нунцієм у Німеччині та прекрасно пізнає цей край і народ. Від 1930 року є він державним секретарем та веде цілу політику Ватикану.

2-ого березня 1939 р. кардинальська колегія вибирає його одноголосно наслідником Папи Пія XI. Того ж року зустрічає його великий удар — вибух другої світової війни. Кажуть, що коли нунцій Орсінієго зателегра-

фував з Берліну, що німецькі війська переступили польський кордон, то Папа Пій XII зблід, без слова вийшов до своєї каплиці і там, впавши на коліна, гірко заплакав. Через декілька днів він заснував т. зв. Уряд Інформації, який займався відшукуванням полонених та пропавших без вісти. Дальші воєнні роки — це безупинні старання Свят. Отця злагіднити страхіття війни та облегшити людські злидні. Він протестує проти масового бомбардування міст, посередничить у пересиланні харчів для полонених, дбає про втікачів і бездомних.

Після закінчення війни, римська столиця перша бачить нову небезпеку, яка зависла над світом. Спершу лагідними словами, а потім щораз гостріше виступає Папа проти комунізму та топтання прав людини по той бік залізної заслони. В 1949 році

Папа рішається на найрадикальніший засіб — виклинає членів комуністичної партії.

Хто сьогодні легковажить собі силу Ватикану, той дуже помиляється. Досить згадати, що після проголошення клятви на комуністів — число членів цієї партії в деяких країнах впало наполовину. Клятва кинута в році 1947-ому на французьку газету „Аксіон Франсе” за те, що вона почала поміщувати атеїстичні статті, заломила цю газету на протязі 24 годин, відбираючи їй більшість читачів.

Завдяки непересічним здібностям теперішнього Папи, Апост. Престіл здобув великий вплив на міжнародну політику. Зокрема вплив Ватикану на внутрішню і зовнішню політику Італії сьогодні більший, як будь-коли досі. Багато причинилося до цього повалення монархії. Колись, у хвилинах небезпеки, очі народу зверталися до короля. Сьогодні ж цей народ, що привик заєдно мати когось, хто стоїть понад маси, просто інстинктивно звертається до Папи. Раніше було в Італії два центри впливів — Ватикан і Квірінал. Нині, для людей, що не бажають собі советської „демократії”, залишається лиш Ватикан. Республіка, встановлена в Італії всього

Авдієнція в Папи

лиш невеликою більшістю голосів, ніяк не може суперничати з могутнім духовим центром, що має за собою двотисячрічну традицію. Династія Савойів, що колись розбила була світську потугу Папів, сьогодні сама розвалилась. Тепер один тільки Ватикан може заспокоїти внутрішній гін італійців до зовнішнього блиску й величі.

Це все має вплив на політику. Сила християнсько-демократичної партії в Італії саме спирається на це прив'язання народу до свого володаря — Папи. До цього долучуються ще й особисті зв'язки теперішнього Папи з провідними італійськими політиками. Мабуть не всім відомо, що Де Гаспері, який вже довгі роки очолює італійську політику, був довгий час бібліотекарем у Ватикані.

Але Папа Пій XII не вдовольняється тільки впливом на політику своєї батьківщини. Силою свого уряду — пастиря мільйонів овець, розкинутих по цей і по той бік залізної занавіси, він відіграє роллю посередника між двома ворожими собі світами. Архіви Ватикану, доступні тільки для небагатьох, збережуть напевно не один документ, що кинутий на вагу подій перехилить її терези.

Перед катедрою св. Петра

Папа в щоденному житті

Кожного дня, о год. 6,30 рано, проходить галерією, що сполучує крила папського будинку-одягнутий в пестрий уніформ-гардист, несучи на підносі Папі останнє число щоденника „Оссерваторе Романо“. Папа сидить тоді за сніданком, одягнутий в білу одіж. В тій хвилині, коли Папа, переглянувши число, відкладає його набік, післанці й вуличні продавці розносять уже газету до 50 тисяч італійців. Через деякий час везуть уже її поїзди й літаки на всі сторони світу. Навіть Кремль дістає з примірники папського офіціозу.

Мешкання Папи незвичайно скромне. Вікна його спальні виходять на площу св. Петра. Мосяжне ліжко, килим, проста мода, магоневий стіл — ось і все устаткування цієї кімнати. Така ж скромна й їдальня. До цього ще долучується робоча кімната

що її вікна довго в ніч ясніють світлом.

Раніш, як снідати, відправив уже Папа Службу Божу у своїй каплиці. По сніданку йде він до бібліотеки, що зберігає тисячі найкращих книжок. Потім приймає найближчих своїх дорадників та обговорює з ними найважливіші політичні питання дня. Основу становлять звідомлення нунціатур з цілого світу.

Але найбільше часу забирають Папі авдієнції. Поміж ними споживає Папа свою скромну їду. Серед політичних нарад, відвідин, полагоджування кореспонденції, що її Папа або сам пише на машинці або диктує в диктафон, миттю збігає днина. Правда, вчасним пополуднем виходить ще Папа на прохід. Це з того часу ще, коли небіжчик кард. Гаспарі, сказав був до нього: „Любий Пачеллі, Ви мусите більше виходити на свіже повітря. Це не шкодить, коли священник, який стільки мусить говорити про небо, деколи діткнеть-

ся ногами землі”. Сам Папа дуже ніжного здоров'я. Часто терпить на болі шлунка й голови. Проходячись поміж травниками, Папа часто зупиняється, щоб приглянутись якійсь квітці чи кущеві.

Вернувшись з проходу, Папа вдруге радиться з своїми найближчими помічниками. Відбуває теж конференцію з редактором „Оссерваторе Романо”. Перед вечерею відмовляє вервицю в товаристві своїх приватних секретарів. Повечерявши, йде Папа до своєї бібліотеки та до пізної ночі працює над теологічним твором, що його рукопис пильно замикає у своєму бюрку. Над цим твором працює він вже від довгих років.

Нічні відвідувачі площі св. Петра, що ждуть на останній автобус, бачать серед великого комплексу забудовань Ватикану лиш одне освітлене вікно. Там все ще працює Папа.

— ий

Папі Левові VII намалював раз поганий маляр портрет. Папа ледві себе пізнав, а все ж підписав на портреті своє ім'я та ще й біля нього зачитував св. Письмо: Іван 6,20.

Ніг під собою не чуючи, побіг маляр додому, щоб знайти те місце у св. Письмі. А там стояло: „Не лякайтесь, це я.”

До пристані в Бостоні причалив американський корабель, „Генерал Герсей“, везучи на покладі 1.200 депі. Першим вийшов на сушу молодий литовець. Йому зразу впав у вічі автомат, що з нього, по вкиненні п'ять центів, вискакувала пляшка лімонади. Литовець переконався, що лімонада смачна, тоді вкинув кілька разів по п'ять центів і побіг на поклад, продаючи там пляшку по 10 центів. Так зробив раз, і другий, і третій...

„Все ж таки Америка й досі залишилась країною необмежених можливостей!“ — думав, споглядаючи на це, митний урядовець.

* * *

Ми йшли саме, щоб проїхатись на карузелі, коли це помітив я серед базару хлопчика, яких шости років, що стояв, сумно глядячи на розбавлене товариство. Я підійшов до нього: „Ти, певно, теж хотів би поїздити з нами на карузелі? Він зразу не відповів, тільки розглянувся довкола, а потім крикнув що-сили: Гей, Миколо, Василю, Йване! Через хвилину нас оточила юрба дітей, що з галасом розсілись на карузелі. По закінченій їзді, що за неї я, очевидно, заплатив, хлопці зникли, як і прийшли. Ми ж із жінкою пішли по базарі. Через годину ми знову проходили повз карузелью. Там стояв самітній хлопчик і тужно споглядав на роз-

ЖИТТЯ и

бавлене товариство. Коли ми вже віддалялись, почули голосне: Гей, Миколо, Василю, Йване!...

* * *

Малий Петрусь іде сходами вниз і голосно плаче. Що тобі сталося? питається мати.

„Батько прибавав образ і вдарився в палець!“ каже крізь плач Петрусь.

„Чого ж тоді тобі плакати? Такий великий хлопчик, як ти повинен все сміятися, а не плакати!“

„Я саме сміявся!“ — сказав Петрусь та ще більш плачем зайшовся.

* * *

Перед невеличким авторемонтним варстатом у малому містечку затримується автомашина. „Не знаю, що цьому взові бракує,“ — каже власник. — „Коли тільки починаю їхати зі швидкістю 100 км. на годину, то в моторі починає щось стукати. „Механік докладно оглядає машину, а потім каже: — Я не можу нічого знайти: Це хіба сам Панбіг стукає, щоб вас остерегти!“

* * *

ГУМОР

В ресторані сидить добре підпитий старший чоловік. Хоч і п'яний, він незвичайно чемний. „Ччи дозяолите — спитав він господаря, — щоб я оповідавав собі цікаві історії?“

Одержавши дозвіл, він оповідав собі щось, часом сміявся, але постійно махав; заперечуюче рукою.

„Чого це ви махаєте так рукою?“ — поцікавився господар.

„Ще я ттоді, коли оповідаю собі вдруге історію, що її я вже чув!“

* * *

Англійський артист, Геррі Ленгем, показував глядачам індійську штуку: поликав ножі до голення (жилетки). Один з присутніх, повний захоплення, поклепав артиста по плечах так, що він справді проковтнув ніж, що його досі тримав під язиком. Тепер сердега лежить у лікарні та жде на операцію.

* * *

Один з наймудріших і zarazом з найрозсіяніших професорів усіх часів, Фрідріх Гарлес з Бон, му- сів раз дуже спішно виїхати до Кельну. Авт ні потягів ще тоді

не було, коня теж не вдалося йому знайти, отже вибрався він у дорогу ослом. На половині дороги забаглось йому закурити люльку. Пробує запалити вогонь, а тут вітер у вічі дме, вогонь гасить. Обернув він тоді осла хвостом до вітру, запалив люльку і вдоволений поїхав далі, пірнувши у свої наукові роважання. Яке ж було його здивування, коли ввечорі він знову побачив знайомі мури Бону. Забув бідняга, запаливши люльку, обернути осла!

* * *

В одному містечку, Шлезвіг-Гольштайні, переводили недавно велику акцію витрюкування шурів. Наслідок: отруїлось 18 шурів, 24 пси та 200 котів.

— — —

В шлунку одного чотирнадцятьрічного хлопця, в англійській місцевості Честерфілд, знайшли лікарі 4 патрони, 10 грдзиків, дві монети й ланцюжок від годинника. По щасливій операції хлопець признався, що це його приятелька попросила його раз „на доказ любови“ проковтнути гудзика. Згодом почала вона домагатися нових „доказів“, аж до ланцюжка включно. — Не дарма ж каже пословиця: „Любов іде через шлунок!“

— — —

Д-р М. Галинський
Асунсіон, Парагвай

Під промінням Південного Хреста

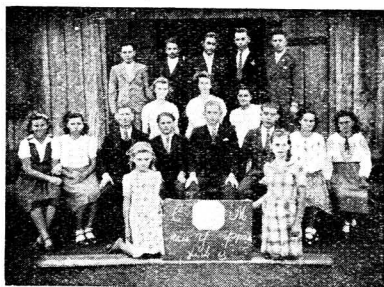
На березі широкої річки Парагвай — ширшої за будь-яку з європейських — мальовниче розкинулося старовинне місто Асунсіон, що блищить в гарячому промінні південного сонця, оздоблене стрункими пальмами, широколистяними бананами й химерними, чудернацькими кактусами. Місто протилежностей, місто парадоксів. Модерні авто мчать по елегантних „авенідах“, сяють неоновими лампами вітрини пребагатих магазинів, заповне-

них яким тільки не забажаєте крамом, — але немає водогону, ні каналізації. Не рідко зустрінете гори відпадків на одній з головних вулиць. Проходить парадним маршем компанія юнаків військової стрілецької школи, але всі вони як один... босі.

Зайдіть до одного з „альмасенів“ (магазинів), побувайте на „меркадо сеннепаль“ (головний базар), там побачите ті ж самі протилежності. Коробочка сірників коштує дорожче, як пачка цигарок. У країні, вкритій на половину незайманими лісами, сірники виробляють із паперу. М'ясо, цукор і горілка — це харчі вбогих, зате ж овочі й ярина — незвичайно дорогі. Парагвай — країна сільсько-господарська, але вона не потребує ні агрономів, ні зоотехніків. Ґрунт тут настільки родю-

Водохрище серед літа (Парагвай)

Т-во «СУМ» в Парагваї

чий, що будь-яка агротехніка тут ні при чому. Худоби стільки, що вона зовсім знецінена, — тому й немає шансів для роботи фахівцям з тваринництва.

На землю «систи» тут легко — українські колонії в районах Енкарнасіону й Кармен де ля Парана досить численні. Є тут теж подостатком праці для кваліфікованих робітників: слюсарів, токарів, мулярів. Їхній найменший заробіток — 6 гварані денно. Також інженери всіх фахів легко знаходять працю. Їхній заробіток — 300 гварані в місяць. Покупна вартість гварані — досить велика: 1 кг. м'яса 0, 40 — 0,80 гв., 1 кг. цукру — 0,60 гв., 1 кг. рижу — 0,80 гв.

Клімат тут гарячий, але сухий. Пристосуватися до нього не важко. Природа чудова — цілу країну можна

порівняти з багатим ботанічним садком. Неймовірно багатство всіляких птахів, а серед них особливо впадають у вічі розкішні папуги „ара“ й різнобарвні, мініатюрні, подібні до метеликів, колибри. Надзвичайно докучають москіти, що від них жодного порятунку немає. Проте маллярія відсутня.

До постійних революцій також звикається легко. Багато буває стрілянини — з рушниць, кулеметів, навіть з гармат, але крові майже не проливається.

Аргентина тут побіч. З веранди мого будинку видно на віддалі трьох кілометрів, на тому березі Парагваю, провінцію Формозу. Але дістатися туди дуже важко — на візу треба ждати довгі місяці й роки, а нелегально перейти кордон, ніяк неможливо.

Ставлення до чужинців тут не погане. Парагвайський народ привітний і шляхотний. Еспанську мову — „кастельяно“, конче треба знати. Без неї кроку не ступите. Другою офіційною мовою є індієська мова „гварані“, обов'язкова для всіх державних урядів та потрібна для тих, що працюють на землі. Це мова трудна, але бідна.

Гварані мають, наприклад, пити нашої красуні — білої берізки. Важко звикнути до оптичної ілюзії — наче б то сонце пересувається по небі з правого боку на лівий. Сяє на небі сузір'я Південного Хреста, але око шукає звичах із дитинства зірок Возу й Полярної.

Не зважаючи на чарівне оточення, все ж таки сумуєш за рідною Європою. Струнка пальма не може засту-

питу нашої красуні — білої берізки. Важко звикнути до оптичної ілюзії — наче б то сонце пересувається по небі з правого боку на лівий. Сяє на небі сузір'я Південного Хреста, але око шукає звичах із дитинства зірок Возу й Полярної.

ЗЛОДІЙСЬКА ПРОФЕСІЙНА СПІЛКА

Багато з паломників, що їм пощастить у цьому році відвідати Рим, матиме змогу запізнатися з прекрасно зорганізованою професійною спілкою італійських злодіїв. Святий рік, з десятками й сотнями тисяч християнських паломників з цілого світу, становить для них прекрасну нагоду збагатитись швидко й без труда.

Італійські, зокрема римські, злодії — це справжні мистці свого звання. Вони вишколюються в окремих „школах”, вивчаючи мозольно своє нелегке ремесло. Лиш ті, що склали „іспит” з відзначенням, можуть „відкрити свою практику” у святому році.

Отже бачимо, що римські злодії не є самотниками — асуспільними типами. Вони працюють зорганізовано, групами. Якщо комусь трапиться нещастя і він попадеться, то його доля не така безнадійна, як в інших краях. Італійські злодії мають своє власне забезпечене (страхувальне) товариство і, вийшовши з тюрми, мають забезпечене даліше існування.

В останньому часі помітний серед італійських злодіїв зріст жіночого членства. Жінки-злодійки сталися просто модними.

Найулюбленишим місцем „праці” бувають трамваї та автобуси. Що тісніше, тим краще. Декілька швидких, звинних рухів і добродушний власник набитої калитки вже звільнений від свого тягару. Під час того, коли один з членів „пачки” з повним захопленням читає газету, тримаючи її під носом наміченої жертви, другий безпечно порається по кишенях. Подорожній, зокрема той, що любить красу вічного міста, помічає звичайно свою втрату шойно тоді, коли „профсоюзники” давно вже спраталися.

Отже інтерес цвіте!

З боязні перед сусідом

Від деякого часу в Америці стільки розмови, що про Аляску. Не дивота, з Аляски ж ледве п'ять кілометрів до любого сусіда. В протоці Берінга, геть аж під літо, лід настільки міцний, що з Біг Діомедес-острова, над яким повіває червоний прапор, на американський острів Літл Діомедес перейдете, чобота не замочивши.

Колись мріялось Алясці стати променадою між двома миролюбивими народами. Та хто знає чи не доведеться їй у майбутньому відіграти ролю воєнного понтонного мосту.

Ще донедавна, до 1867 року, була Аляска російською провінцією. Цар продав її за смішно малу суму — всього 7,2 мільйонів доларів. Багато місцевостей та будівель ще й досі зберегли колишні російські назви. Американські мільйонери — власники залізниць, набувши Аляску, носились якийсь час із думкою побудувати залізничий тунель попід пролив Берінга і так сухопутним шляхом сполучити її з новим материком.

Їхня мрія здійснилася за другої світової війни, тільки дещо змодернізованим способом: між летовищами Енчоредж і Фербенкс на Алясці та летовищем Анадір на Сибірі постромо „повітряний міст” — тобто постійну летунську сполуку. Тоді вітали советських літунів на Алясці як союзників. За цих кілька років часи змінилися і сьогодні вже голосно говориться про советську небезпеку. Теперішній губернатор Аляски, до речі колишній друг Рузвелта і т. зв. поступовий ліберал, Ернест Грінг, що його ніяк не можна посядати в підбурюванні до війни, вислав недавно знову алярмуючого листа до Вашингтону, в якому остерігає, що совети можуть зайняти безборонну Аляску до кількох днів. Тоді вони могли б побудувати свої боеві лінії та воєнні бази на межі північно-західного американського промислового басейну, побіч багатих канадійських злож урану.

Закопані багатства

Осторога Гріпінґа знайшла широкий відгук серед американської суспільности. Американське командування призадумалось, що й справді, на випадок війни, совети можуть вкратися „задніми дверми”.

А тут, приглянувшись з близька, аж лякаєшся, яка ця Аляска слабина. Не дарма ж ген. Айзенгавер благав недавно Конгрес ухвалити додаткові кредити для Аляски. Маючи територію тричі більшу як Швеція і в четверо більшу як Фінляндія, Аляска, за найновішим переліком населення, має всього 122.000 мешканців. Всього одну тисячну частину площі управляється. Міста на Алясці — це переважно невеличкі дерев'яні дімочки. Джерела нафти і поклади залізної руди ще майже не торкані. Аляска має за мало мешкань, за мало вулиць, за мало залізниць. Це одна з найбагатших, а разом і найбільш запущених закутин світу.

Тим часом росіяни побудували в сусідстві, на далекому Сибірі, коштом засланих, міста на 20 — 50.000 мешканців. Найбільше місто Аляски, Енчореджі нараховує всього 20.000 мешканців, і то половина з цього населення на зимові місяці виїжджає. Хто тільки може собі на це дозволити,

іде „автсайд„ як тільки починаються довгі полярні ночі. „Ми не можемо вдержати тут людей, — нарікають тамошні промисловці. — Кожний хоче тільки швидко заробити трохи грошей та мерщій втікає до більших міст та на південь”. Американці надто вигідні. Серед них нема колонізаторів-піонерів.

Багато винна також короткозора монополярна політика тих фірм, що їм удалося опанувати ринок на Алясці. Одна тільки, єдина, фірма Г. В. Скайнерл, що його не дармо називають „царем на Алясці”, перейняла у свої руки довіз харчів на півострів. Не дивно, отже, що консерви, молоко й овочі коштують на Алясці двічі-тричі стільки, що в інших країнах Америки. Лікарства коштують там у п'ятеро дорожче. Життя там двічі дорожче як у Вашингтоні. А вже мешкання божевільно дороге. Одна-одніська цегла коштує 75 центів. Побудова однородинного скромненького дімочка коштує приблизно 50.000 доларів.

Вояки без казармів

Ця дорожняча довела до цього, що тепер просто нема можливості скріпити залогу Аляски. Для військових резерв нема приміщень. Американський Конгрес призначає на розбудову житлових будинків на Алясці тільки

четвертину потрібних грошей. Більшість оборонців Аляски й до сьогодні живе під шатрами, в землянках, побудованих на зразок ескімоських, та у вагонах. Впродовж найближчих місяців має бути збільшена залога Аляски з 7 тисяч вояків на 13 тисяч. При кінці 1952 р. мала б вона дійти до 23.000. Очевидно, що все це залежить від успішного переведення плану розбудови житлових приміщень. А тим часом над Аляскою нависла советська гроза. Росіяни щораз голосніше говорять, що вони не думають визнати дійсним царський продаж Аляски. Отже, перед мешканцями цієї засніженої країни невеселе майбутнє, що його ще більше притемнює злочасна політика трустів.

Країна з п'яти столицями

„Аляска має властиво п'ять столичних міст, що з них два

лежать поза її територією” — сказав недавно один американський журналіст. Офіційною столицею є Жюно. Там має свій осідок губернатор і провінційний парламент. Але губернатор дістає накази з Вашингтону, а „представники народу” з Сетлта Сан Франциска, що є осідками монопольних фірм—трустів. Місцеві політики мають завдання захищати інтереси великих капіталістів.

Аляска не має своєї вугільної індустрії, бо вугільні барони з Пенсільванії, зі страху перед конкуренцією, саме над вугільними зложжями заклали лісові заповідники. Не експортуючи своїх руд, бо мідяні королі з родини Гугенгайм та „Мінінг енд Смілтінг Корпорейшен” унеможливили працю незалежним підприємствам.

„До наших столичних міст: Жюно, Вашингтону, Сан Франциска і Сетла” — сказав той же журналіст — „долучилось тепер ще одне — Енчоредж, осідок генерального штабу”.

Стратегічні розважання

В Енчореджі, містечку, що його число мешканців збільшилося вчетверо впродовж останніх 15 років, має свою головну квартиру ген. Твайнінг, командуючий збройними силами Аляски. Якщо Аляска в останньому часі, не

зважаючи на всі перешкоди, все таки поступила вперед, то це завдячує вона в першій мірі військовикам. Уже в 1935 р. сказав генерал летунства, Біл Мічел, перед Конгресом: „Аляска є зо стратегічного погляду найважливішим місцем на землі”. Одинадцять років пізніше сказав командуючий всіми американськими повітряними силами: „Якщо прийде колись до третьої світової війни, то її стратегічним центром будуть околиці північного бігуна”.

Це potwierджує карта, що висить на стіні в команданта збройних сил Аляски. Центр цієї карти становить Арктийське море, яке є справжнім середземним морем для країн, що групуються довкола бігуна. По його правому боці видніють пошматовані береги Північної Америки, а по лівому — суцїла маса Сибіру. Якщо дійде до зудару між цими двома континентами, то найближчий шлях для воєнних літаків мусітиме проходити через Арктику. З крайнього пункту Аляски, Певіт Барров є на 800 кілометрів ближче до Москви, як до Нью-Йорку. З Чікаго до Владивостоку, коли їхати через Аляску, є вдвоє ближче, як досі вживаним шляхом через Сан Франциско і Філіппіни. Літак прибуває з Енчоредж або Фербенкс до Пейпіну на цілі години

раніше, як літак з Лос Анґелес, що летить понад Тихим океаном.

Все це було відоме вже здавна, але практичної вартости набрало воно щойно після удосконалення летунства по другій світовій війні. Сьогодні вже перелети через бігун є не тільки можливими, але й безпечними. Стаціоновані на Алясці літаки летять уже сьогодні, не причаюючи, до Японії. Завтра, можливо, легітимуть вони, виконуючи свою місію, до Пейпіну та Москви. Для ворожих, російських літатів становитимуть лєтовища на Алясці першу оборонну лінію.

Благодійні приготування

Хоч американці не хочуть війни все ж рахуються з її можливістю. Воєнні приготування, що деінде спиняють розвиток, на Алясці являються благодійним товчком для розвитку країни.

На те, щоб під час війни могли слати бомбовики через Арктику, американці мусіли побудувати на Алясці кілька десятків метеорологічних станцій. Щоб забезпечити постачання для армії — почато вертіти нафтові шиби та побільшувати управну площу. Вашингтон був примушений призначити 28 мільярдів на розбудову шляхів та 31 мільярд, на продовження заліз-

ничих ліній. Мабуть ще в цьому році будуть ухвалені нові кредити на будову житлових приміщень на Алясці. Шкідлива діяльність трустів і монопольних фірм стала темою судового слідства.

Можливо, що всі ці заходи зроблять, як це здавна вже мріє великий дослідник Арктики, Стефенсон, із цього забутого краю „країну чуд” — „американську Скандинавію”, що станеся „центром світу”. Але сьогодні є ще Аляска країною невикористаних можливостей, яка тільки обтяжує свого прибраного батька — дядька Сема.

Жителі Аляски надіються, що вже швидко їхня країна буде піднесена до правового стану стейту і тоді потім свої податки складати у свою власну касу, дбаючи про свій власний розвиток. Мріючи про це, вони вже сьогодні п'ють за здоров'я „батька Сталіна”. Бо коли б не загроза з його боку, тоді мабуть і досі стояла б Аляска забутою. Тепер американці, просто, примушені поцікавитись країною, що лежить найближче Советського Союзу. І так росіяни, проти їхньої власної волі, вдруге подарували Аляску Америці.

Роберт Юнг

Чи знаєте, що ...

— 90 відс. з усіх цвітів мають або неприємний запах, або зовсім не пахнуть.

— На світі є 235 мільйонів людей, які ніколи не говорять про погоду: це моххамедани! Їхня віра вчить, що говорити про погоду — це значить, критикувати порядок світу, встановлений Аллахом. —

— Фінляндія є найспокійнішою країною у світі. Там законом заборонено вживати гудків та свистів при регуляції вуличного руху. Не дозволено там також вуличним продавцям захвалювати свій товар. В столичному місті Гельсінках царює завсіди недільна тиша.

— В деяких околицях півострову Малляки жінки не лиш керують публічним життям, але й мають чоловічі гареми.

— Найбільша в світі свічка знаходиться в Неаполі (Італія). Вона висока на 5,5 метра та груба на 2 метри (обвід). Запалюють її раз в рік, на .1 листопада,

(за журналом „Коллір'с”)

РЕВМАТИЗМ МОЖНА ВИЛІКУВАТИ

Ще ніколи не писалося про хворобу стільки, як сьогодні пишеться про ревматизм. Нічого тут дивуватись, бо ж йдеться про одну з найстарших недуг, яка зуміла до того ступня поширитися, що сьогодні поміж хворими кожна шоста людина хворіє на ревматизм.

Цікаво, що модерна медицина у своїх дослідях у ділянці ревматизму, порівнюючи, найменше пішла вперед. А при цьому кожна держава має окремі лікарні для хворих на цю недугу й тисячі лікарів намагаються збагнути тайники цієї хвороби. Тому й не дивно, що завжди pojawiaються в лікарській пресі вістки про нові „чудодійні” ліки, які остаточно поборюють ревматизм.

Наскільки успішними є всякі проти-ревматичні купелі й живці, це знають найкраще т. зв. Каси Хворих різних країн, які щорічно видають мільярди на поборювання цієї недуги та її наслідків. Сама Швейцарія признає на це річно 250 мільйонів швайц. франків. То ж зрозуміле,

що Швейцарія веде дослідження над ревматизмом з повною завзятістю, доручивши це завдання окремій дослідній комісії.

Досі найкращою була золототерапія

Лікування золотом доволі успішне (60 % виздоровлень), але дуже затяжне. Приблизно триває воно 2 роки. Та найгірше, що воно шкідливе для інших функцій організму. Вимагає воно постійного контролю крові і мочі. Наприклад, в Америці стосують його тільки тоді, коли хворий письменно зречеться будь-яких претензій до лікаря на випадок поганих наслідків лікування. Крім цього лікар примушений при лікуванні стосувати інші злагіднюючі біль засоби, як напр. пірамідон, бо золото не злагіднює болю.

Лікування ультразвуковими хвилями

Це теж один з новіших способів лікування ревматизму. Багато лікарів його оспорюють. Та найважливіше, що він не

може похвалитись такою успішністю, як золототерапія. Ультразвуковими хвилями можна успішно лікувати тільки процеси на поверхні організму.

Препарат Кортіzone

Винайдено його рівночасно в Америці і в Базелі (Швейцарія). Преса сприйняла цей винахід, як велику сензацію. Нажаль, після застосування „Кортіzone” виявилось, що це не лікувальний засіб, а тільки засіб, що злагіднює біль. Впорскування „Кортіzone” коштує дорого, а біль через кілька днів вертається на нове.

Отже практично можна стосувати „Кортіzone” лиш у сполучі з золототерапією. Хворий, дістаючи застрики „Кортіzone”, жде на лікувальний наслідок золототерапії.

Саліцильні препарати

Про них знає коли не кожна людина, то певно вже кожний хворий на ревматизм. Від довгих років лікують цими препаратами лікарі. Зокрема, пропагує їх професор другої мюнхенської клініки, Бергман. Хворий мусить одержувати великі кількості саліцилу, і при цьому успіхи лікування куди менші як при золототерапії. Ще найуспішніше виліковує цей засіб ревматизм суглобів.

Оце недавно поширилась була вістка про чудодійну силу нового ліку проти ревматизму, що його відкрили в Америці. Але зараз таки виявилось, що цей т. зв. салікліямід (Р 12) — це тільки інший (навіть менше успішний) рід саліцильного препарату.

На новому шляху

Все це примусило мене, лікаря, забрати слово, щоб нарешті покласти кінець цим усяким поголоскам, що тільки збуджують у хворих фальшиві надії.

Спитаєте: Як воно справді з новими дослідями в цій ділянці? Чи мусимо ми даліше віддаватися старим способам лікування?

І тут я мушу зняти серпанок, що вже від років закриває дослідди швейцарських хеміків, фармацевтів і лікарів над новим родом впорскувань. Беручи під увагу успішність у лікуванні ревматизму засобів рослинного походження, дослідникам пощастило знайти лікарство, що має, просто, подивугідні наслідки. Виявилось, що деякі рослини, відповідно приладжені, мають таку лікувальну силу, що дивує лікарів. І не є це тільки засіб, що злагіднює болі, але лікарство у повному значенні цього слова. Не має він також у собі ніяких отруйних речовин, що шкід-

ливо впливали б на організм. Бо ж це є звичайний рослинний препарат. В нічому не порушує він серця. В малих кількостях може бути стосований навіть супроти дітей.

Тому, що діє він через т. зв. симпатичну нервову систему, тому й дали йому назву — „Сімпатізан”.

Стверджую з повною відповідальністю, що „Сімпатізан” є лікарством, яке своїми наслідками перевищує всі дотеперішні лікарства та принесе виздоровлення мільйонам хворих людей. Успішність впорскувань „Сімпатізану” випробувано на сотнях хворих у Швейцарії та поза її кордонами. Лікують ним ревматизм м'язів, „гексеншус” (поясниця) артронози (деформація ставів, що є наслідком давнього ревматизму), запалення ставів, запалення нервів, невральгію, трігемінус-невральгію, ісхіас і мігрень. Не стоять на перешкоді лікуванню ніякі давнення хвороби. Болі зменшуються і уступають вже по короткому часі. Пересічно виліковується 85 % хворих.

Про наслідки лікування свідчать такі випадки:

Випадок Б. М., 50 років: Від п'яти років щораз сильніший біль в плечах, ходити й порушуватись щораз важче, останніх кілька місяців хвора мусіла лежати в лікарні. По десяти впорскненнях „Сімпатізану” — біль проминув, повна свобода рухів.

Випадок Г. К., 66 років: Від восьми років важке, деформує запалення ставів в клубак і в колінах. Стовідсоткова нездібність працювати. Ходження лиш на милицях, при цьому великий біль. По тримісячних впорскненнях „Сімпатізану” — біль уступив, хід без милиць, стовідсоткова здібність до праці.

Випадок Ф. Ф.: Постріл і гострий ісхіас: три дні перед швайцарськими змаганнями на альпійських санках (боб), хворий нездібний власними силами піднятися з ліжка. Після одного впорскнення — поліпшення, після третього впорскнення — повне виздоровлення й здобуття мистецтва на перегонах.

За швайц. тижн. „Тат”

Життя починається з 50 років!

Америка відкриває вічну молодість

Американці відкрили щось нове. Цим разом щось, що цікавитиме також нас: вони відкрили вічну молодість!

Американські лікарі, біологи та промисловці дійшли, по основних студіях, до висновку, що життя людини починається в 50 років і щойно в 60 — 70 років людина осягає повноту своїх духових та інтелектуальних сил, дарма, що її фізичні сили повільно меншають.

Видаїність праці у старших

Але питаєте: Чи ж від десятиків років не прийнялась звичка звільняти службовиків та робітників з праці в 60, а найвище 65 років? Чи в більшості держав не починають в 60 років життя діяти старечі забезпечення (страхування)? Чи це неправда, що робітникові вище сороківки важко вже знайти працю, бо працевластувачі воліють молодших? Так, це правда. Так воно в практичному житті. І саме тому таке важливе для нас усіх це американське відкриття.

Війна, що принесла стільки лиха, виявилась тут помічною. Молоді пішли були до війська саме тоді, коли американській воєнній промисловості треба було найбільше робітників. Хоч не хоч прийшлося покликати до праці „стару войну”. І виявилось, що 60 — 70-річні старі люди працювали прекрасно. Американська промисловість мусіла признатись, що її дотеперішнє ставлення до старших людей було зовсім фальшиве. Наслідок є такий, що сьогодні 30 % робітників на фабриках Форда переступили п'ятдесятку (до війни було лиш 15 %), а 1000 робітників мають понад 70 років. Визначна лікарка з Сан Франціско, д-р Лілієн Мартін, що сама вже переступила 90-тку, витягнула з дому старців 30 людей та кинула їх знову в життя. Сьогодні зпоміж цих людей, що їм вже було понад 65 років, один є торговельним агентом, другий — коректором в газеті, один — мистецьким оброблювачем шкіри, а одна жінка понад 80 років — вирощує кактуси і заробляє добрі гроші

Похвала 50-річним

Чимало прикладів працездатності старших людей можна було б дати. Професор Гервердського університету, Мек Ферленд, обчислив, що в ткальних і прядільнях робітники понад 60 років наполовину менше падають жертвою нещасливих випадків, як робітники нижче 30 років. Перші є обережнішими, відповідальнішими та досвідченішими. Шофери у віці 50 — 60 років спричиняють відсотково багато менше катастроф, як їхні молодші товариші праці.

Проф. Ферленд просив директорів 140 американських фабрик подати прізвища найкращих працівників. Порівнявши опісля дати народження, він переконався, що пересічна віку не лежала між 30 — 35 роком, як це можна б сподіватися, але на 49 роках! Уряди праці інформують, що по війні дуже зріс попит на старших, досвідчених робітників. Раніше працевластці цікавились тільки молоддю.

Талан, відкритий в 78 років!

Чотири визначні лікарі: Борт, Майлс, Леймен та Гумперт, — прослідкували цю проблему дуже докладно з наукового боку. Зокрема зацікавились вони працездатністю науковців і мистців.

Виявилось, що Страдіварі мав уже 50 років, коли зробив свою

першу скрипку. Тосканіні, маючи сьогодні 83 роки, диригує операми і концертами та користується славою найкращого диригента в світі. Елеонора Мозез відкрила в собі, маючи 78 років, здібності малювати, і сьогодні, на 90-тому році життя вона є найкращою американською малюркою.

Американські виборці, коли перед ними стоять два кандидати з тими самими здібностями і впливами, майже з правила вибирають старшого. Мабуть це було вирішним при останньому виборі президента (Труменові було тоді 64 роки, а Дюї тільки 43). З поміж найславніших американських генералів в останній війні 21 переступив 65-тий рік життя.

Також на вечірніх курсах виявляється, що 45-річні, хоч і не мають вже тої пам'яті, як їхні молодші товариші, то все ж вибиваються бистрістю розуму, ясною думкою та пильністю.

Зменшення тілесних сил незначне

Дещо інакше мається справа з ґолами, що вимагають сили тіла. Там найкращий час лежить між 25 — 30 роками. Опісля видаєність праці повільно меншає. Але це зменшення видаєності праці поступає куди повільніше, як досі думали. Між 60-річним

25-річним є всього 15 відсотків різниці у видайності.

Та це тільки при фахах, що вимагають сили м'язів. В інших званнях є зовсім навпаки. Техніки, купці, продавці, ремісники, прецизні механіки тощо — мають свій „найкращий час” між 55 — 60 роками. Тільки тоді вони вповні здібні використати своє знання і свій досвід.

Очевидно все це під одною умовою: згідно з біологічним законом, органи, що їх не вживається, повільно зникають. Отже чоловік по п'ятдесятці є тіль-

ки тоді „людиною майбутнього” і молодим, якщо він свої духові і технічні здібності постійно школить і удосконалює.

Отже заклик до людей вище 50 років: Вчіться далі, гімнастуйте свій розум, не думайте, що ви все знаєте! Лиш в цей спосіб вдасться вам затримати в пам'яті те, що ви колись навчилися та захоронити ваш розум перед передчасним знидінням. Хто так робитиме, той буде здібний і в старшому віці до корисної, творчої праці.

Г. Ст.

МАЛЕНЬКЕ НЕПОРОЗУМІННЯ

Одному британському старшині пощастило купити в Німеччині фотографічний апарат „Ляйку”. Тоді почав він роздумувати, як перевезти апарат до Англії, щоб не платити мита. Найкраще — подумав — розібрати його на складові частини! Так і зробив. Очевидно, що проминуло чимало часу, заки він у листах переслав до Лондону всі частинки. Жінка мала доручення все це переслати своякові, щоб той наново склав розібрані частини.

Цілий плян вдався прекрасно. „Ляйка” знайшлась в Англії і її власник не заплатив за це ні одного сотика митної оплати.

Минули тижні й місяці. Аж раз, напередодні ім'янин, одержав старшина від своєї дружини пакуночок, що його він відчинив повний цікавості. Можете уявити собі його враження, коли в пакуночку знайшов він свою „Ляйку” талиста: „Серденько! Ти знаєш, яка це була мозольна робота скласти докупи ці частинки. Але я зробила це в надії, що перешлю тобі найкращий ім'янинівий подарунок!”

КІНО ТЕАТЕР музика

ТЕЛЕВІЗІЯ ЗДОБУВАЄ СВІТ

В Америці та Англії розвивається телевізія (бачення на віддаль) з нечуваною швидкістю.

Коли мене вперше запрошено на вечір з телевізійним показом, я був зворушений до глибини. За вечерою стільки й було розмови, що про телевізію. Ще не встигли ми проковтнути останньої ложки страви, коли все, що живе, кинулось до сусідньої кімнати, де в кутку був уставлений телевізійний апарат. Всі приявні обступили невеличкий екран і впродовж двох годин передавання ніхто не вимовив ні словечка.

Телевізія зробила, просто, революцію в родинному житті Америки. Коли давніше члени сім'ї розходились, хто до кіна, хто до клубу чи на спортові змагання, то тепер родина сидить що-вечора прикладно довкола телевізійного апарату. Зокрема улюблена телевізія, чи як її скорочено називають — „Відео“, серед дітей і матерів.

Діти, що їх раніше не могла втримати на місці та в спокої ніяка сила на землі, сидять тепер, оком не мигнувши, годинами задивлені в екран. Мати може спокійно зайнятись іншими справами. Телевізія виручує найкращого оповідача байок. Не дивно, отже, що в Америці вирішено ще в цьому році використати телевізію для виховних цілей, влаштовуючи з її допомогою цілі виклади.

Шалений розвиток

Телевізійна промисловість досягнула в Америці в 1949 році мільярдний оборот. В тім році продано там 2,5 мільйонів телевізійних приймачів. Дало це сьомим фабрикантам 500 мільйонів доларів прибутків. До кінця 1950-го року надіються поширити в Америці 7,5 мільйонів телевізійних приймачів. В 59 американських містах існує досі 98 надавчих станцій, що їх повсякчасно уліпшується, коштом великих

вкладів гроша. Великі мільйони видається на оплату артистів — співаків, музиків, танцюристів, спікерів тощо, які складають телевізійні програми. Відомий американський комік, Мілтон Берле, одержує за свої телевізійні виступи 10.000 доларів тижнево. Інші телевізійні сітки передають самі тільки спортові імпрези, що користуються в Америці найбільшою популярністю. За один боксерський меч платить телевізійна сітка звичайно 1.000 дол. Більшим „славам” платиться не раз і 5.000 доларів. Грубі сотні доларів платиться за передавання найпопулярніших в Америці бейзболевих змагань.

Є розходи, але є й приходи. Згадати б тільки ті сотні тисяч доларів, що їх вплачують телевізійним підприємствам великі промислові фірми, які використовують телевізію для своїх реклам. Уже відоме, що телевізійні реклами помітно збільшили доходи фабрик хатнього устаткування, напиків, предметів щоденного вжитку тощо. Телевізійні апарати знаходяться тепер у кожній американській каварні та в кожному третьому ресторані. Збільшило це число відвідувачів цих льокалів та кількість випитих напиків.

Добрі й погані наслідки

Переведені анкети виявили, що в наслідок поширення телевізії люди на 22,6 % менше читають магазини, на 29,1 % менше читають книжки, на 4,7 % менше читають часописи, на 28 % відвідують кінотеатри та на кілька годин менше слухають радіопередачі.

Найбільше нарікають на телевізію спортові менажери, бо виявляється, що люди, які мають телевізійні апарати, на 40 % менше вчащають на футбольні змагання та на 37 % рідше відвідують бейзболеві імпрези. Відвідування боксерських змагань упало аж на 45 %. Оплати, що їх дістають вони від телевізійних сіток, ніяк не вирівнюють утрат. Тому й багато з них не дають дозволу на передачу їхніх імпрез.

Зате жінки хвалять собі, що їхні чоловіки тепер на 41,3 % більше сидять удома, як перед тим. Також жінки й діти тримаються тепер хати. Телевізія привертає родинне вогнище до свого давнього значення. Щоправда, противники телевізії доbachують у цьому загрозу для товариської культури і для товариського життя.

Телевізія і фільм

Для фільмової промисловости являє собою розвиток телевізії

просто революцію. Навіщо в майбутньому ходити до кіна, коли можна цю саму програму оглядати в себе в хаті?

Фільмові магнати це добре знають, тому й не ждуть бездільно, а повною парою переключаються на телевізійну промисловість, чи краще на досування фільму до потреб телевізії.

Ще нерозв'язані проблеми

Найбільшу трудність становить передавання телевізійних образів на дальшу віддаль. Тому, що не можна їх пересилати за допомогою звичайних дротяних проводів, то в Америці вирішено побудувати окремі підземні каблї. Щоб зменшити кошти їхнього проведення, телевізійні сітки ввійшли в порозуміння з телефонними центральми, бо той самий провід можна вживати теж для телефону.

Власник телевізійного апарату мусить скласти умову з місцевою надавчою телевізійною сіткою. Щойно тоді сполучують його апарат з телефонним проводом. Без цієї сполуки може власник апарату схоплювати тільки дуже неясні та негострі образи. Кошти огляданих імпрез і бачених фільмів платить власник апарату разом з оплатою за телефон.

Як досї, то через телевізійні сітки пересилається тільки чорно-білі образи. Але проблема пересилання кольорових образів уже розв'язана і кольорові передачі почнуться вже в недалекому майбутньому.

Мрії майбутнього

Вже плянують проведення телевізійного каблю попід Атлантик, з Європи до Америки. Отже є надія, що вже в близькому майбутньому американці могнуть оглядати те, що діється в Лондоні та в Парижі, і навпаки, ми подивимося з Європи до Америки.

В майбутньому, збудившись рано, досить нам буде натиснути гудзичок, щоб на нашому екрані появилось сторінка за сторінкою найновіше видання газети. Газети не потребуватимуть експедиторів ні вуличних продавців. Газетний папір зайвим буде!...

Військовики вже тепер продумують над тим, як застосувати телевізію для воєнних цілей. Мабуть, парашутисти зіскакуватимуть з телевізійними апаратами і командувач, починаючи наступ, бачитиме ворожі позиції та наслідки діяння своєї зброї. А ми, сидячи на пічці, могтимемо приглядатись розвиткові великої битви!

Можливості застосування телевізії дуже великі. Тому й телевізійних апаратів, як авт. телевізійні фірми ворожать, що

Я. С.

»НЕБО НАД БАГНОМ«

„Цієлльо сулля палуде” (Небо над багном) — це заголовок фільму з життя Марії Горетті, молоденької, всього 12-річної, італійської дівчинки, що її в цьому році Папа проголосив святою.

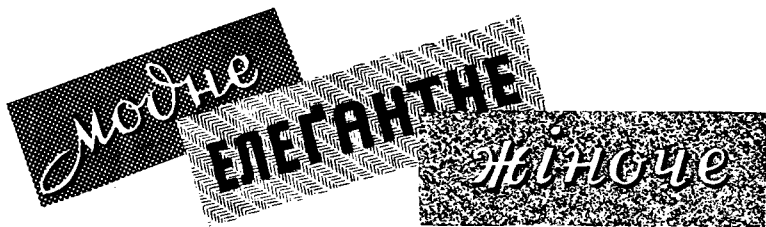
Марія Горетті була дочкою вбогого селянина й згинула, боронячи свою невинність (в 1914 р.). Її вбивник був засуджений на 30 років важкої роботи. По відбуттю 26 років його випущено на волю і тепер ще живе він в одному з італійських монастирів.

Фільм змальовує історію цієї селянської дівчинки просто, природно, без штучних прикрас. Тло становлять мальовничі пон-тійські болота, що ще перед кільканадцятьма роками покривали поля між Римом і Капуєю: безкрая зелена пустиня, поперерізувана сотнями каналів, вкритих водоростами, а по ній порозкидані самотні, вбогі селянські хати; літом — від горячі потріскана земля, а зимою — пронизливий холод і безупинні дощі; гадюки в'ються попід ноги вкритого потом селянина, що управляє свою мало-родючу землю. Ці болота, це сіре оточення — це рівночасно символ вкритих багном пристрастей людських душ: жадібних, змислових, повних задрости й ненависти.

Цьому багновинню протиставить режисер (Августо Дженіна) прозору блакить італійського моря й неба, і таку ж прозору чистоту й незайманість невинної дівчинки, майже ще дитини, Марії Горетті.

Всі ролі виконують у фільмі звичайні італійські селяни. Їхні співи, раз мелодійні, то знову дисонансові, виведені свіжо й природно. Зокрема характеристичні для італійського села ті зграї дітей, що їх ми бачимо ледве не в кожній сцені.

„Небо над багном” є одним з найкращих документальних фільмів, що їх випродуковано в останньому році. (к. к.)

Маленькі вказівки для пані...

Кожна жінка повинна дбати про себе, про свій зовнішній вигляд та про своє вбрання. Легко це зробити тій, що має гроші, але й жінка, яка має тільки мінімальні засоби, може при допомозі малих практичних вказівок та трошки своєї власної фантазії зробити себе модною й елегантною.

Одна засада для всіх, бідних чи багатих, молодих чи старших (старих жінок немає на світі!): щоб добре та гарно виглядати — повинна в нашій одязі панувати гармонія. Саме в ім'я цієї засади кожна пані нехай носить те, у чім їй добре, байдуже чи суконка 2 пм. довша чи коротша. Сьогоднішня мода дозволяє жінці носити сукню від 12 пм. до 40 пм. від землі. Отже навіть ті сукні, що здавались нам уже не модними з причини їх довжини, сьогодні можемо сміливо витяг-

нути з валізки, або, як хто має — з шафи.

Паризькі творці моди, як Христіан Діор, Жак Фат, Жан Десе, подають такі найважливіші вказівки моди на 1950-ий рік: перевага двох красок! Сукні та костюми ниглядають елегантно в добре до себе дібраних кольорах: чорна-біла, чорна-синя, блакитна-біла, зелено-голуба-золота. Модні кольори: сірий, білий, жовтий, оранжевий.

Матерія: на плащі — груба, тяжка, однобарвна, або тканина на два боки різно, пеліти — на плащі й костюмчики, шовк — на кожну літню суконку, та на вечір — тюль, муселін, тафта. Теж кружева, в блюзочках або дорогих вечірніх туалетах, знаходять сьогодні величезне застосування.

Мережка й вишивка займають багато місця як прикраса на

блюзках і суконках. І тут власне може кожна українка гарно застосувати своє вміння вишивати чи гаптувати чи то мережити наші рідні взори, вистерігаючись, одначе, пестрих красок.

На літні суконки найліпші однobarвні матеріали з одно- або двокольоровими спокійними зображеннями. Уживаються також так звані турецькі орнаменти. Складки, фалди, плісування — це те, що сьогодні окрасує майже кожне жіноче вбрання чи то денне чи вечірнє. До того можна додати завжди кілька гудзиків, або поперечних стьожок. Декольте дуже велике, у багатьох випадках переходить у сукню без рамен, що, одначе, покривається болером, або хусткою з такої ж матерії. На літо це практичне! Голушню прикрашується шнуром перел або нашійником чи коралями.

Рукави, якщо вони є, шиються широкі або зі швом нижче рамени, хоч плечі затримують свою природну лінію. Маленьке кімоно можна гарно застосува-

ти в блюзочці — цілій плісованій.

Кожний костюм, що є сьогодні недовгий та допасований до талії, носить з біленькою блузкою, або прикрашується білими вилогами та комірами. Коміри найрізномордніші, великі, круглі, малі, гострі і до них подібні манжети, в міру потреби прикріплені чорненьким гудзичком.

Плаци широкі з накладаними кишеньками, рукави дуже часто тричвертеві. Рукавички довгі, по лікоть, якщо цього вимагає короткий рукав.

І вкінці капелюшки, ця найважливіша, а zarazом найтяжча для розв'язання проблема. Почавши від маленьких, мініатюрних навіть, з різними прикрасами, як стьожки, цвіти, галузки та вуальки, а скінчивши на великих, крилатих, пристосованих до суконки. Але ні один з них не прикриває очей, а навпаки, дозволяє просто й сміливо глядіти на світ.

О. В.

„Комік Страйпс“ заливають світ

Італія «найпоступовіша» в Європі

„Гранд Готель“ — це назва журналу, що його зустрінете в Італії на кожному кроці, зокрема в руках підростків, дівчат та молодих жінок. Італійцям подобалася ця лектура над усе: газети стоять у них на другому місці, а книжки аж на третьому. Побіч „Гранд — Готелю“ ви побачите ще „Люнапарк“, „Капрічіо“, „Інкатезімо“ і т. д. — це журнали цього самого стилю, що в них нема ні крихітки тексту, а все лиш серії від руки рисованих образків.

Насправді є вони імпортованими „Комік-Страйпсами“, тими характеристичними для американського видавничого світу любовними романами у формі рисунків, що за ними шаліє маса, за лінива на те, щоб щонебудь перечитати або подумати. Розмови між героями роману обмежуються до кількох слів, що у формі хмаринки чи клубка диму вносяться над даною особою. Говорить хтось, то невеличка стрілка показує на уста, а думає, — то слова поскла-

дані пропорційно довкола голови.

Колись читали це лиш діти...

Серії рисованих образків бували вже й перед війною, але тоді цікавили вони тільки дітей. Була це лектура для наших найменших і вона сповняла своє завдання — розвивала думку, збуджувала фантазію. Але образки й історії були достосовані до виховної ролі, що її вони мали сповняти.

Згодом видавці посунулися далі та почали видавати рисункові історії для доросту. Це теж не було ще найгірше — рисунки були непогані й історії не аморальні. Але, побачивши, що рисунками цікавляться і старші, видавці пішли їм назустріч: почали друкувати рисункові романи для старших. Очевидно, що тут вже взяв верх кримінальний та неморальний елемент.

Наслідки окупації

Першою виступила проти „Комік страйпсів“ католицька Цер-

ква. Зовсім випадково знайшла вона союзника у фашизмі, який поборював цю лектуру тому, що вона прийшла з Америки. Поборюючи Америку, фашизм поборював теж послідовно джазову музику та цілий стиль американського життя.

Почалась війна, що закінчилась програною. Італію зайняли американці, приносячи з собою „Старс енд Страйпс”, вояцьку газету, що в кожному числі друкує по три — чотири серії рисункових історій. Вояки почали пояснювати рисунки своїм італійським приятелькам і „Комік-Страйпс” стались популярними. Цю конюнктуру використав один видавець і випустив журнал „Гранд-Готель”. В короткому часі він заробив на ньому мільйони. За ним пішли другі видавці і закидали ринок „модерною літературою”.

Тайна успіху

В чому лежить тайна успіху „Гранд-Готелю”? Передовсім у майстерних рисунках, які незвичайно докладно змальовують ніби то реальні образки з життя. Кожне жіноче личко на рисунку — це немов фотографія фільмової красуні Ріти Гайворт, а кожний чоловічина — це справжній Валентіно. Жінки, раз роздягнуті

до непристойности, то знову одягнуті в пребагату одержу. Найулюбленіші місця дії — Монте Карльо, Лідо, Канни, Нью-Йорк, Париж тощо. Багатство і добробут просто сяють перед очима збідованого читача. Ідиллі на морському побережжі, в нічних барах і люкесових поїздах — це ж саме те, про що снять ці сотні тисяч друкарок, продавчиць та робітників.

Самі ж сюжети цих романів — нескладні, майже скрізь ті самі; „Він” (молодий мільйонер, що вдає бідного) знайомиться з Нею „гарною, мов образок, продавчицею, серед драматичних обставин (наприклад, її посуджують в злочинстві, що його вона не поповнила). Зроджується любов. Але на дорозі стає другий чоловік (картяр, піяк тощо), який хоче перешкодити їхньому щастю. Є теж злюща, зіпсута жінка, що вирафінованими любовними штучками старається причарувати „Його”. Все кінчається добре. „Він” сходиться з „Нею” і разом вони, щасливі, поринають в добрі та розкошах.

Рисівники видумують щораз інші варіації стандартної теми. Наразі їм фантазія дописує. Попит на „Комік — страйпси” не маліє. „Гранд — Готель” має понад мільйоновий наклад.

М. Тр — а.

мандрівка спорт

Витай весно, витай поміж нами!...

Св'ято Юрія 1950

*Серцю радість, юний запал,
Що весна прийшла.
То ж співаймо і вітаймо
Цей чарівний час.*

Співаємо й вітаємо. — Цей раз над Штарнберзьким озером, на чудовій поляні Люїтвізе, недалеко надбережнього баварського села, Аммерлянд. На півдні видніють в тумані Альпи. Їхні вершки ще засніжені. Навколо поляни ліс, а в долині — лагідний беріг „Баварського моря” — Штарнберґерзе, що, видається, сягає одним своїм кінцем підніжжя гір і наче губиться в їхніх зворах.

Гарний весняний день і зеленуватої барви плесо озера спокійне. Недалеко від поляни, по цьому ж самому боці озера місцевість, де втопився баварський король — мрійник, Людвик II, що йому Баварія завдячує так багато чудових, мистецьких пам'я-

ток архітектури й різьби, а по другому боці озера — Штарнберґ. — Невеличке містечко віль, що іздалеку видніють мов білі, великі квіти серед моря зелені, що нею вкриті невисокі горбки по той бік озера.

Прийжджаємо до Амерлянду перші, приходимо на Люїтвізе, де вже є наші перші стежі й зразу беремось до праці. Будуємо шатра собі й тим, що прийдуть пізніше, особливо з дальших осередків. Приготовляємо площу для збірок. Ціла поляна поділена на два табори: жіночий і чоловічий; ці ж в свою чергу діляться ще на поодинокі підтабори.

В міжчасі прибувають інші осередки: ГанOVER, Райне тощо. Хоч за ними сотки кілометрів

важкої подорожі, недоспана ніч і спрага — вони веселі й усміхнені входять на поляну. Вітаємо їх з приходом, стискаємо руки знайомим із попередніх стріч і знайомимось з тими, що їх дотепер ми не мали змоги пізнати, раді, що маємо чергову нагоду затіснити ширшими особистими знайомствами нашу братню пластову приязнь та дружбу.

А Люїтвізе все більше оживає і дивно змінює свій вигляд, перемінюючись, наче в казці, в якусь екзотичну оселю з пірамідальними й округлими будівлями, що на них появляються таки вже справді екзотичні відзнаки й емблеми різних частин. Ось, за словом славних бурлак: „різна відзнака хрестоносців” — суворий лицар із білим хрестом на чорному щиті, з блискучим мечем у руці; побіч видніють вовкулака, гайдамака, а там і „подертий черевик” бурлак та інші.

Приготування табору майже скінчене. Вечоріє. Ми сходимо вниз до озера, щоб помитись і побачити насправду чудовий вид. Рідних Карпат у світлі заходячого сонця багато нас молодих і не бачило в своєму житті, то ж чужі Альпи стались вже милі, навіть дорогі нашій пластовій братії. Подорозі зустрічаємо дальші прибуваючі осередки. Саме тепер прибула

найбільша, основна маса учасників зустрічі. Знову ці самі усміхнені обличчя багатьох знайомих, знову дружні стиски лівиць, щирі слова привітання й розпитування, запити безкінця...

Входимо в табір і розходимось по своїх шатрах, та тут же сурмач взиває вже на вечірню молитву. Із соток юних грудей несесться над поляною могутній спів молитви: „... тут є Бог” і лише понад верхи старих високих смерек і сосон до поблизьких баварських сіл та містечок, понад Штарнбергерзе ген аж до сірих вже вершків Альп, а може й ще далше...

Розходимось. Над табором залягає нічна тиша, порушувана лише тихим шерехом ходи стійкових.

Субота, 7. травня. Це властивий день стрічі-свята. Звук сурми лунає пронизливо крізь ранню тишу й будить нас із напівправду солодкого сну. Сонце вже дібралось крізь верхи дерев до поляни та ясно освічує її, мінячись райдужними красками в краплинках роси на траві, дивуючись мабуть, що це за гості завітали на завжди такий тихий кусник землі.

Приготовляємось до збірки та на звук сурми вибігаємо з своїх шатер. Збірка, рання молитва, ранній наказ і розхід на снідання.

Прибувають ще деякі осередки й поодинокі пластуни, кінчається розтаборювання й кінцеві приготування до Свята св. Юрія, року Божого 1950.

О год. 12-тій в полудне збірка обох таборів за уладами біля машту, посередині площі зустрічі. Улади уставляються чотирокутником. Головний бік цього чотирокутника замикають присутні на зустрічі члени Верховної Пластової Ради й Верховної Старшини. Лунає наказ бунчужного зустрічі й хорунжі виступають, щоб піднести прапор. На вищому від навколишніх верхів дерев машті має синьо-жовтий і несеється мелодія спершу національного, а опісля пластового гімнів. Чергове святкування свята св. Юрія українськими пластунами відкрито. Писар зустрічі читає наказ Верховної Старшини й денний наказ команданта зустрічі. Командант зустрічі вітає присутніх пластовим привітом і наказує бунчужним перебрати свої частини та відпровадити до підтаборів, де ми й розходимось на обід.

Шукаємо, де можна б добре пообідати й таки знаходимо: добру зупу й шире чи може — хто його знає — лиш милосердне серце, в гановерських пластунок.

По обіді відбуваються теренові гри юнацьких частин — чоловічих і жіночих. Ввечорі свя-

тоюрська, традиційна вечерея. Всі очікуємо цього святкового моменту з цікавістю й радістю, що знову засядемо дружньо довкола ватри, будемо спільно тішитись молодістю, співати й витати весну. Але й якийсь дивний неспокій закрадається до нас — це ж остання ватра тут, хоч дуже, далело від любих Карпат, але все таки ще в сусідстві Рідного Краю.

Вечір. Ватра. Поблизу машту горить великий вогонь, освічує поляну й круг постатей, що сидять довкола — непорушні, задивлені в ясний жар ватри, „...заслухані в золото слів, що лились про славу минулу, про мрії гарячі, про волю, що прийде колись”. Скм. Яйко говорить про першу святоюрську ватру українських пластунів у Львові, про ватри на рідній землі. — „Ця ватра буде наступним звеном у нашому пластуванні. У нашу мандрівку до Великої Мети берім вогонь з цієї ватри! Щоб запалити його знову на нових місцях нашого пластування, щоб уже швидко запалити Воскресну Ватру на нашій любій Батьківщині!” — кінчить свою мову пластовий провідник.

Очі юнаків блистять запалом і вірою, що одною із чергових ватр буде ця Воскресна. Вони її запалять на рідній землі.

Тіні довкола вогню починають ворухнутись, кружок оживає, гремлять пластові й стрілецькі пісні, скечі чергуються з народними танками пластунок. Лунає пластова пісня: „Витай весно, витай поміж нами...” й партизанська: „Ах лента за лентою...” І шойно заклик сурми до вечірньої молитви каже нам, що ватрі кінець. Пісня вмовкає, усміхнені лица поважніють. Знову лунає могутня молитва, з машту злітає прапор і над поляною вітає тиша. Ще лиш чути тріскіт догоряючої ватри й кроки стійкових.

Неділя, 8. травня. Рання збірка, снідання й полева Служба Божа. Знову стоїть живий чотирокутник перед маштом. Три

з половиною сотень пар очей вдивлені в березовий хрест, що перед ним на малому престолі звершується Жертва в нашому наміренні, щоб Всевишній дав нам ласки й сили потрібні нам на шляху до мети, що її ми собі вибрали.

По Службі Божій обід і закриття табору. Поодинокі частини за порядком залишають Люїтвізе. Прощаємось. Сердечні стиснення лівиць і побажання щасливої дороги в нові краї, або „доброго побуту в Німеччині” — що кому судилось. Одне спільне бажання для всіх — швидко вернутись на „ясні зорі, тихі води” дорогої нам Батьківщини...

М. Лабунька, ст. п.л.

Джію-Джітсу й Джюдо

Що означають ці два поняття? Багато людей розуміють їх зовсім фальшиво, уявляючи собі боротьбу, що невідклично сполучена з ламанням костей, викручуванням ставів та з важкими пораненнями. Насправді ж воно зовсім не так.

Джію-Джітсу, що мабуть взяла свій початок з Китаю, найкраще розвинулась в Японії. В українському перекладі „Джію” означає „м'яко відхилитись”,

а „Джітсу” — значить „штука”. Отже разом — це штука перемагати, м'яко відхиляючись. І, справді, ніяка інша назва не може краще окреслити цього роду самооборони! Бо Джію-Джітсу ставить вимогу перемогти противника, не зважаючи на його фізичну перевагу й озброєння, при цьому не раничи його й не вбиваючи. Отже є вона найкращою самооборонною зброєю, що дається стосувати серед

усяких обставин. Вчить вона боронитися перед різними кліщевими хватами, схопленням за горло, боксерськими ударами, перед ударами палицею, сокирою та іншим важким і гострим знаряддям, перед проколенням ножом, а також перед пальною зброєю.

А що означає „Джюдо”? Складене воно з двох висловів: „Джію” і „До”. Це останнє слово значить в японській мові стільки, що „наука”. Отже разом — це наука м'якого відхилювання. Її творцем є японський професор Кано. Джюдо — це чисто спортове змагання між двома партнерами, що знають Джію-Джітсу. При цьому дозволені тільки такі хвати, що їх личить стосувати в лицарській боротьбі.

Джію-Джітсу та Джюдо відрізняються від інших подібних родів спорту, як, напр., дужання, боксування тощо, цим, що тут не протиставляється силу сили, а навпаки — силу й рухи противника використовується для власної мети. Коли кидається на вас багато сильніший противник, тоді ви просто падаєте. Це спричиняє також упадок противника, що його ви легко можете тоді, при допомозі завчених хватів чи ударів, унешкідливити.

Джію-Джітсу належить отже до легко, а не до важко-атлети-

ки. Вимагають вони еластичних, довгих і звинних, а не твердих мускулів. Отже заправою до них є легкоатлетичні та приладові вправи. При цьому треба звертати увагу не лиш на звинність рухів, але й на бистрість орієнтації. Вимагається також докладного знання будови людського тіла. Отже цей рід боротьби є найбільше духовий з усіх. Його основу становить велика духовна притомність та холодна вирахованість.

Ще донедавна цей рід спорту був майже невідомий поза межами Японії. До його спопуляризування причинився такий випадок:

Це було в 1902 році, отже ще перед японсько-російською війною. На японського професора, Катукуму Гіґаші, що студіював у Нью-Йорку, напала банда гангстерів, у силі 20 чоловік. Спокійно, зрівноважено й рішучо прийняв японець боротьбу і по короткому часі унешкідлив цілу банду. Лискавкою рознеслася по Нью-Йорку вістка про цей геройський вчинок. Зокрема зацікавилася цим новим родом самооборони нью-йорська поліція. Виявилось, що проф. Гіґаші застосував тільки давно відому в Японії Джію-Джітсу.

Після цього Джію-Джітсу миттю поширилася в Америці та в Європі.

Г. В.

~ЗАГАДКИ~

У нашому місячнику „Ми і Світ” будемо друкувати різні загадки. За розв'язку кожної загадки визначається певну кількість точок. Хто з читачів до кінця 1950 року здобуде найбільше число точок, дістане титул мистця загадкового турніру і нагороду п'ять доларів. Крім цього для тих, що зайняли місця 2—5 призначаємо книжкові нагороди, а дальших п'ять учасників будуть отримувати „Ми і Світ” в 1951 році — безкоштовно.

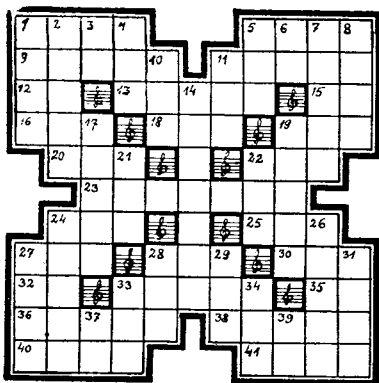
При надсиланні розв'язок треба долучити купон, що поміщений на стор. 64-ій. Читачі з Америки й Канади зможуть надсилати розв'язки на адресу нашого представника, щоб заощадити на поштовій оплаті. Реченець надсилання розв'язок: два місяці після появи числа (напр. за червень належить надіслати розв'язки до 31 серпня).

Всім учасникам бажаємо доброї розваги і гарних успіхів у турнірі

Ч. 1 — Музична хрестиківка (точок 8)

склав д-р К.

Поземно: 1. нім. композитор опер. „Орфей” та „Іфігенія в Тавриді”, 5. коралевий острів, 9. рос. маляр укр. роду (автор образу „Запорозжці”, 11. театральна дружина (3 відм. однини), 12. скорочення слова „ігумен”, 13. гр. філософ і математик, що вважав воду основним первнем, з якого все повстало, 15. обнижена на пів тону Е, 16. повітряна речовина без означеного виду й об'єму, 18. член родини, 19. означення поємности корабля (скорочення), 20. країна вічного щастя, 22. „молися”, в лат. мові, 23. прізвище укр. муз.

етнографа і композитора, 24. „пан” по еспанському, 52. „люблю” в лат. мові, 27. популярний титул, 28. орган зору, 30. торг. скорочення слова „спілка”, 32.

ініціювали великого укр. поета й письменника, 33. рівночасний звук кількох тонів. 32. хем. знак титану, сильне бажання, 38. азійська височина (т—д) 40. твердження, установлення, 41. частина довгу.

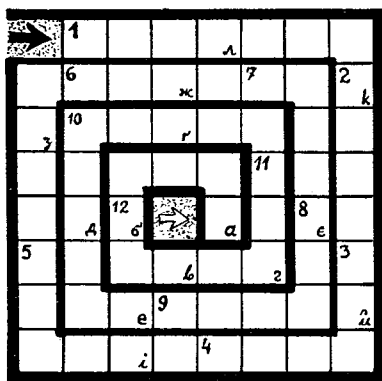
Доземно: норвезький композитор нац. романтичного напрямку, 2. нім. композитор популярних опереток, 3. початкові букви відомої амер. пресової агенції, 4. домашнє звірятко, 5. „містечтво” в лат. мові, 6. хем. знак тулія, 7. рід музичного спенічного твору, 8. славний нім. піяніст — віртуоз та композитор (18 ст.), 10. особовий займенник, 11. заперечення в рос. мові, 14. батько укр. музики, 17. правний припис, правило, 19. славний нім. композитор — неоромантик (19 ст.), 21. родоначальник йонців, 22. комаха, 24. опера Р. Штрауса, 26. композиція на вісім голосів або інструментів, 27. безм'ясний час, 28. права притока Волги, 29. „місцевість” в нім. мові, 31. опера Верді, 33. притакуючий вислів. 34. один із перших київських князів, 37. перша буква словянської азбуки, 39. хем. знак барія.

Ч. 2 — Паліндром

(точок 5)

склав д-р К.

Із літер: А А А А А А А А А А
А А — Б — Е Е Е Е Е Е — И И
— І І — К К К К — М М М М —
Н Н — О О О О О О — П П П —
Р Р Р Р Р Р Р Р Р — С — Т Т Т
Т Т Т Т Т Т — зложити 12 слів,
яких початок у фігурі означений цифрами, а які читані доосередньо (в напрямі чорної стрілки) матимуть таке значен-

ня: 1. синьо-червона краска, 2. скоро вітріюча речовина, 3. прізвище першого президента нім. республіки, 4. сітка з ліній або пунктів, 5. душа в латинській мові, 6. член родини, 7. частина слата довгу, 8. рід гри в карти, 9. наука про світло, 10. скорість, швидкість, 11. стиль в будівництві, 12. шабля вживана у фехтуванні.

Якщо Ваша розв'язка правильна, тоді в відворотному, відосередньому напрямі (від білої стрілки) відчитаєте 14 нових слів, яких початок у фігурі вказують букви і які матимуть таке значення: а) господарська рослина, б) грецька літера, в) скорочений боксерський термін г) рід риби, г) ін. „ціль”, д) великий морський ссавець, е) християнська чеснота, є) кочівники, які нищили Україну в XIII ст., ж) водна запора, гребля, з) вежа магомет. храму, і) сучасний франц. письменник і філософ, й) накриття голови, к) найбільший вулкан Європи, л) частина образу.

Крадіж мимоволі

Сьогодні мала вернутися пані Ерна з Швайцарії, де вона відвідувала своїх батьків. На залізничному дворці, в невеличкому німецькому містечку, очікував її чоловік, сповнений туги. Нічого дивуватись, — це ж була перша довша розлука щасливої молодой пари.

Поспішний поїзд прибав точно. З нього висіла розсіяна пані Ерна та кинулась в обійми чоловіка. Привітавшись й розпитавши про дім, здоров'я та інші родинні справи, п. Ерна почала розказувати про свою подорож.

„Знаєш, — сказала вона, — мені трапилась в дорозі дуже дивна пригода. Я всіла в поїзді до порожнього переділу. Деякий час їхала сама, аж поки на одній зупинці не ввійшла молода, елегантна пані, що зробила на мене дуже гарне враження. Вже після декількох хвилин ми почали розмовляти з собою. Моя товаришка подорожі виявилась незвичайно милою й освіченою

жінкою. Мені й досі дивно, чому ми зразу не познайомились з собою, не назвали своїх прізвищ та не подали собі своїх адрес. В мене ж було тоді таке палке бажання заприятелитись з тою жінкою та знайти в ній подругу! Але тепер я щаслива, що це не сталося”.

„Чому, Наночко?” — спитавсь чоловік.

„Ах, — зідхнула п. Ерна, — як то можна помилитися на людях! Подумай тільки! Ця елегантна, пристійна й симпатична дама вкрала мені сто франків.”

„Просто вірити не хочеться!” — сказав чоловік.

„Ти пам'ятаєш, безпосередньо перед моїм відїздом, ти поклав був біля моєї торбинки стофранковий банкнот! Отже, послухай далі! Коли ми так обидві деякий час їхали, ця пані підвелася і, перепросивши, вийшла з переділу. На лавці залишила вона свою відкриту торбинку. До речі, я теж раніш виходила з переділу, залишивши свою

торбинку, кинула я оком на її торбинку й помітила новенький сто-франковий банкнот, що виставав одним ріжком. Яка необресність, лишати так гроші! — подумала я. І тут, мимохіть, прийшло мені на думку подивитись за своїми грішми. Відкрила я торбинку, глип, а моїх сто франків нема. Я остовпіла.

Крім нас обоїх, ніхто білье не заходив у купе. Була тільки одна можливість: моя принагідна товаришка вкрала мої гроші! Що робити? — почала я битися з думками. Сказати їй це просто ввічі, я не мала сміливости. Але й грошей тратити не хотіла. Отже я рішилась взяти назад свої гроші, нічого їй не кажучи. Коли вона ввійшла, я мусіла поборювати себе, щоб розважатись з нею далі, не даючи нічого пізнати по собі”.

Чоловік слухав оповідання і мовчав. А потім сказав, затурбовано:

„Ерна, я мушу сказати тобі, що ти є малою злодійкою”.

Як це? — скочила дружина.

„Очевидно, ти поповнила крадіж зовсім несвідомо! Своїх сто франків, виїжджаючи, ти забула вкласти до торбинки!...”

„Боже, що ж тепер робити?” — вибухнула п. Ерна та заллялась слізьми.

„Не плач!” — заспокоїв її чоловік. „Справа дещо немила,

але якусь раду знайдемо. Може, найкраще, даймо оголошення до газети й так відшукаємо цю паню. А там все вияснимо...”

На розшук ніхто не відгукнувся. Але одного дня, входячи до театру, п. Ерна помітила при касі свою товаришку подорожі.

„Мій Боже, — прошепотіла вона до чоловіка, — це ж саме та жінка!”

„Прекрасно, — зрадів чоловік, — зараз вияснимо справу.

П. Ерна скрилась у тіні, а він підійшов до чоловіка незнайомої, попросив його відійти набік, та, назвавши своє ім’я, розказав йому про все. Через кілька хвилин вони вже говорили з пошкодованою панею та підійшли до п. Ерни.

Червона, мов буряк, п. Ерна просила вибачення в молодій жінки. Ця, щиро сміючись, не лиш пробачила, але й стала згодом сердечною подругою.

КУПОН Ч. 1
ЗАГАДКИ
„Ми і Світ”
червень 1950

ДО ЧИТАЧІВ, КОЛЬПОРТЕРІВ І СПІВРОБІТНИКІВ!

Випускаємо оце з друку перше число журналу „Ми і Світ”. Серед сотень назв українських публікацій на чужині нема досі цього типу видання. Це т. зв. магазин, сьогодні такий дуже популярний в усіх західніх країнах. Не в'яжучись тематикою, подає він читачеві все, що його цікавить.

Ми теж старатисьмемо подавати Вам те, що Вас цікавить — найрізномордніший матеріал з усіх ділянок життя й знання. Але робитимемо це під згори означеним кутом. Його найкраще визначає назва магазину: „Ми і Світ”. Тобто світ і все, що в ньому діється та що нас цікавить, бачене нашими — українськими очима. А ці українські очі порозсівані тепер по цілому світі. Вони оглядають кожну частину світу, кожну країну, кожну ділянку праці.

Ми свідомі багатьох недоліків, що його має це число. Зокрема, багато в ньому чужого, запозиченого матеріалу. В нас нема ще такої розгалуженої сітки співробітників, якої ми собі бажали б. Ми й свідомо не запрошували поодиноких людей надсилати нам свої кореспонденції. Ми ждемо їх від Вас, Читачі! Це Ваш журнал. Кожний з Вас має в своєму оточенні, в своїй ділянці праці, стільки цікавого для інших. Напишіть про це! Додайте одну-дві фотографії, а наш журнал буде таким, яким Ви його собі бажаєте.

Будемо Вам також вдячні, якщо Ви час-до-часу висловлюватимете свою думку про журнал. Це дасть нам змогу достосувати його до Ваших бажань і зацікавлень. Ваші слушні завваження все будуть брані під увагу.

Врешті ще одна просьба: Якщо журнал Вам подобається, докладіть старань, щоб він утримався. Заплатіть негайно передплату, коли це у Ваших силах — зразу на кілька місяців згори. Подбайте теж, щоб і Ваші знайомі стали передплатниками журналу. Ми зачинаємо нашу працю з дуже малими матеріальними засобами, зате з великим довірям до широких мас читачів, що вміють належно оцінити те, що є гарне, корисне й морально здорове.

Бажаємо, щоб журнал „Ми і Світ” знайшовся в кожній українській хаті на чужині та щоб кожний українець, узявши його до рук, знайшов розвагу й відпруження по своїй важкій праці!

